

CLEMENS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

*Universis Christi fidelibus salutem ;
& Apostolicam Benedictionem.*

UNigenitus Dei filius pro nostrâ , & totius *Constitu-*
Mundi salute filius hominis factus, dum *tio Cle-*
Discipulos suos doctrinâ veritatis instrueret, uni-*mentis XI.*
versamque Ecclesiam suam in Apostolis erudiret, *illas dam-*
præsentia disponens, & futura prospiciens, præ-*nans,*
claro, ac saluberrimo documento Nos admonuit,
ut attenderemus à falsis Prophetis, qui veniunt
ad Nos in vestimentis Ovium; quorum nomine
potissimum demonstrantur Magistri illi mendaces,
& in deceptiones illusores, qui splendidâ pietatis
specie prava dogmata latenter insinuantes, intro-
ducunt sectas perditionis sub imagine Sanctitatis;
utque facilius incautis obrepant, quasi deponentes
lupinam pellem, & sese Divinæ Legis sententiis,
velut quibusdam Ovium velleribus obvolventes,
Sanctarum Scripturarum, adedque etiam ipsius
novi Testamenti verbis, quæ multipliciter in
suam, aliorumque perditionem depravant, nequi-
ter abutuntur: antiqui scilicet, à quo progeniti
sunt, mendacii Parentis exemplo, ac magisterio
edocti, nullam omnino esse ad fallendum expe-
ditorem viam, quàm ut ubi nefarii erroris sub-
introducitur fraudolentia, ibi Divinorum verborum
prætendatur auctoritas.

His nos verè Divinis monitis instructi, ubi pri-
mum, non sine intimâ cordis nostri amaritudine,
accepimus, Librum quemdam Gallico idiomate
olim impressum, & in plures Tomos distributum,
sub titulo *Le Nouveau Testament en Francois, avec
des reflexions morales sur chaque verset &c. A Paris*

1699.

1699. ; Aliter verò -- *Abregé de la morale de l'Evangile, des Actes des Apôtres, des Epîtres de S. Paul, des Epîtres Canoniques, & de l'Apocalypse, ou Pensées Chrétienne sur le Texte de ces Livres Sacrez, &c. A Paris 1693., & 1694.,* tametsi aliàs à Nobis damnatum, ac reverà Catholicis veritatibus pravaram doctrinarum mendacia multifariam permiscentem, adhuc tamen tamquam ab omni errore immunem, à pluribus haberi, Christi fidelium manibus passim obtrudi, ac nonnullorum nova semper tentantium consiliò, & operà studiosè timis quaquaversùm disseminari, etiam Latine redditum, ut perniciosæ institutionis contagium, si fieri possit, pertranscat de gente in gentem, & de Regno ad populum alterum: versutis hujusmodi reductionibus, atque fallaciis creditum Nobis Dominicum Gregem in viam perditionis sensim abduci summoperè doluimus: adedque Pastoralis non minùs curæ nostræ stimulis, quàm frequentibus Orthodoxæ Fidei Zelatorum querelis, maximè verò complurium Venerabilium Fratrum, præsertim Galliæ Episcoporum, litteris, ac precibus excitati, gliscenti morbo, qui etiam aliquandò posset in deteriora quæque prouere, validiori aliquo remedio obviam ire decrevimus.

Et quidem ad ipsam ingruentis mali causam providæ nostræ considerationis intuitum convergentes, perspicuè novimus summam hujusmodi Libri perniciem ided potissimum progredi, & invalescere, quòd eadem intus lateat, & velut improba sanies, nonnisi secto ulcere foras erumpat; cùm Liber ipse primo aspectu legentes specie quadam pietatis illiciat: molliti enim sunt sermones ejus super oleum: sed ipsi sunt jacula, & quidem intentò arcu ità ad nocendum parata, ut sagittent in obscuro rectos corde. Nihil propterea opportunius, aut salubrius præstari à Nobis posse arbitrati sumus, quàm si fallacem Libri doctrinam generatim solummodo à Nobis hætenùs indicatam, pluribus singillatim ex eo excerptis Propositionibus, distin-

ctius,

tius, & apertius explicaremus, atque universis
 Christi fidelibus noxia Zizaniorum semina è medio
 Triticis, quæ tegebantur, educta, velut ob oculos
 exponeremus. Ità nimirum denudatis, & quasi in
 propatulo, positis, non uno quidem, aut altero, sed
 plurimis, gravissimisque, tum pridem damnatis,
 tum etiam novè adinventis erroribus, planè con-
 fidimus, benedicente Domino, fore ut omnes tan-
 dem apertæ jam, manifestæque veritati cedere
 compellantur.

Id ipsum maximè è re Catholicâ futurum, &
 sedandis præsertim in florentissimo Galliæ Regno
 exortis ingeniorum variè opinantium, jamque in
 acerbiores scissuras protendentium dissidiis apprimè
 proficuum: Conscientiarum denique tranquillitati
 perutile, & propemodum necessarium, non modò
 præfati Episcopi, sed & ipse in primis Charissimus in
 Christo Filius noster Ludovicus Francorum Rex
 Christianissimus, cujus eximium in tuendâ Ca-
 tholicæ Fidei puritate, extirpandisque erroribus
 zelum satis laudare non possumus, sæpius Nobis
 est contestatus; repetitis propterea verè piis, &
 Christianissimò Rege dignis officiis, atque arden-
 tibus votis à nobis efflagitans, ut instanti anima-
 rum necessitati prolata quantotivis Apostolici cen-
 surâ Judicii consuleremus.

Hinc adspirante Domino, ejusque cœlesti ope
 confisi, salutare opus sedulo, diligentèrque, ut
 rei magnitudo postulabat, aggressi sumus; ac plu-
 rimas ex prædicto libro, juxta supra recensitas
 respectivè editiones, fideliter extractas; & tum
 Gallico, tum Latino idiomate expressas Proposi-
 tiones à compluribus in Sacrà Theologiâ Magi-
 stris, primò quidem coram duobus ex venerabi-
 libus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ
 Cardinalibus accuratè discuti: deinde verò coram
 Nobis, abhibitò etiam aliorum plurium Cardina-
 lium consiliò, quàm maximâ diligentiam, ac matu-
 ritate; singularum insuper Propositionum cum ipso-
 met Libri textu exactissimè factâ collatione, plu-
 ries

ries iteratis Congregationibus expendi, & examinari mandavimus. Hujusmodi autem Propositiones sunt, quæ sequuntur, videlicet.

Luc. 16. 3 1. **Q**uid aliud remanet animæ, quæ Deum, atque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum, & peccati consecutiones, superba

ed. 1693.
1699.

paupertas, & segnis indigentia, hoc est generalis impotentia ad laborem, ad orationem & ad omne opus bonum?

Joan. 15. 2. Jesu Christi gratia, principium efficax boni cujuscumque generis, necessaria est ad omne opus bonum; absque illâ non solum nihil fit, sed nec fieri potest.

5. edit.
1693.

Act. 16. 3. In vanum, Domine, præcipis, si tu ipse non das quod præcipis.

10. edit.

1693.

1699.

Marc. 9. 4. Ità Domine; Omnia possibile sunt ei, cui omnia possibile facis, eadem operando in illo.

22. edit.

1693.

1699.

Rom. 9. 5. Quandò Deus non emollit cor per interiorum unctiorem gratiæ suæ, exhortationes & gratiæ exteriores non inserviunt, nisi ad illud magis obdurandum.

28. edit.

1693.

1699.

Rom. 11. 6. Discrimen inter fœdus Judaicum, & Christianum est, quod in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in suâ impotentiâ: in isto verò Deus peccatori dat, quod jubet, illum suâ gratiâ purificando.

27. edit.

1693.

1699.

Hebr. 8. 7. 7. Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipsi suam legem? Quæ verò felicitas non est admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod perit à nobis?

edit.

1693.

1699.

Hebr. 8. 8. Nos non pertinemus ad novum fœdus, nisi in quantum participes sumus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit.

10. edit.

1693.

1699.

9. Gra

9. Gratia Christi est gratia suprema, finè quâ *Cor. 12.*
confiteri Christum numquam possumus, & cum 3. edit.
quâ numquam illum abnegamus. 1693.
10. Gratia est operatio manûs Omnipotentis *Matt. 20.*
Dei, quam nihil impedire potest aut retardare. 34. edit.
1693.
1699.
11. Gratia non est aliud quàm voluntas Omni- *Marc. 2.*
potentis Dei, jubentis, & facientis quod jubet. 11. edit.
1693.
1699.
12. Quando Deus vult salvare animam, quo- *Marc. 2.*
cumque tempore, quocumque loco effectus indu- 11. edit.
bitabilis sequitur voluntatem Dei. 1693.
1699.
13. Quando Deus vult animam salvam facere, *Luc. 5. 13*
& eam tangit interiori gratiæ suæ manû, nulla *ed. 1693.*
voluntas humana ei resistit.
14. Quantumcumque remotus à salute fit peccator *Marc. 5.*
obstinatus, quando Jesus se ei videndum exhibet 6. 7. edit.
lumine salutari suæ gratiæ, oportet ut se dedat, 1693.
accurrat, sese humiliet, & adoret Salvatorem suum.
15. Quando Deus mandatum suum, & suam *Luc. 9. 60*
æternam locutionem comitatur unctione sui Spi- *ed. 1693.*
ritûs, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illa in 1699.
corde obedientiam, quam petit.
16. Nullæ sunt illecebræ, quæ non cedant ille- *Act. 8. 12.*
cebris gratiæ, quia nihil resistit Omnipotenti. *ed. 1693.*
1699.
17. Gratia est vox illa Patris, quæ homines *Joan. 6.*
interiùs docet, hæc eos venire facit ad Jesum Chri- 45. edit.
stum; quicumque ad eum non venit, postquam 1693.
audivit vocem exteriori Filii, nullatenùs est 1699.
doctus à Patre.
18. Semen verbi, quod manus Dei irrigat, *Act. 11. 21*
semper affert fructum suum. *ed. 1693.*
1699.
19. Dei Gratia nihil aliud est, quàm ejus om- *Rom. 14. 4*
nipotens voluntas: hæc est idea, quam Deus ipse *ed. 1693.*
nobis tradit in omnibus suis Scripturis.

- Marc. 4.* 20. Vera Gratia idea est, quod Deus vult sibi
39. edit. à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia
1693. sunt; loquitur tamquam Dominus, & omnia sibi
1699. submissa sunt.
- 2. Cor. 5.* 21. Gratia Jesu Christi est Gratia fortis, potens,
21. edit. suprema, invincibilis, utpote quæ est operatio
1693. voluntatis Omnipotentis, sequela, & imitatio ope-
 rationis Dei incarnantis, & resuscitantis Filium
 suum.
- Luc. 1. 38.* 22. Concordia omnipotens operationis Dei in
ed. 1693. corde hominis, cum libero ipsius voluntatis con-
1699. sensu, demonstratur illico nobis in Incarnatione,
 veluti fonte, atque Archetypo omnium aliarum
 operationum misericordiae & gratiae, quæ omnes
 ita gratuitaæ atque ita dependentes à Deo sunt,
 sicut ipsa originalis operatio.
- Rom. 4.* 23. Deus ipse nobis ideam tradidit omnipo-
17. edit. tentis operationis suæ, eam significans per illam,
1693. quæ Creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit
1699. vitam.
- Luc. 7. 7.* 24. Justa idea, quam Centurio habet de Om-
ed. 1693. nipotentia Dei, & Jesu Christi in sanandis cor-
1699. poribus solo motu suæ voluntatis, est imago ideæ,
 quæ haberi debet de omnipotentia suæ gratiæ in
 sanandis animabus à cupiditate.
- Luc. 18.* 25. Deus illuminat animam, & eam sanat æquè
42. edit. accorpus, solâ suâ voluntate; jubet, & ipsi ob-
1693. temperatur.
1699.
- Luc. 8. 48.* 26. Nullæ dantur gratiæ, nisi per Fidem.
ed. 1693.
1699.
- 2. Petr. 1.* 27. Fides est prima gratia, & fons omnium
3. edit. aliarum.
1693.
1699.
- Marc. 11.* 28. Prima gratia, quam Deus concedit Pecca-
25. edit. tori, est peccatorum remissio.
1693.
1699.

29. Extra Ecclesiam nulla conceditur gratia. *Luc. 10.*
35. 36.
ed. 1693.
1699.
30. Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter. *Joan. 6.*
40. *edit.*
1693.
1699.
31. Desideria Christi semper habent suum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam operatur. *Joan. 20.*
19. *edit.*
1693.
1699.
32. Jesus Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine Primogenitos, id est Electos, de manu Angeli exterminatoris. *Gal. 4. 4.*
5. 6. 7. *ed.*
1693.
1699.
33. Proh quantum oportet bonis terrenis; & sibi metipsum renuntiavit, ad hoc ut quis fiduciam habeat sibi, ut ita dicam, appropriandi Christum Jesum, ejus amorem, mortem, & mysteria, ut facit Sanctus Paulus dicens: Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. *Gal. 2.*
20. *edit.*
1693.
1699.
34. Gratia Adami non producebat nisi merita humana. *2. Cor. 5.*
21. *edit.*
1693.
35. Gratia Adami est sequela creationis, & erat debita naturæ sanæ, & integræ. *2. Cor. 5.*
21. *edit.*
1693.
1699.
36. Differentia essentialis inter gratiam Adami, & statum innocentie, ac gratiam Christianam est, quod primam unusquisque in propria personâ recepisset: ista verò non recipitur, nisi in personâ Jesu Christi resuscitati, cui nos uniti sumus. *Rom. 7. 4.*
ed. 1693.
1699.
37. Gratia Adami, sanctificando illum in semetipso, erat illi proportionata: Gratia Christiana nos sanctificando in Jesu Christo, est omnipotens & digna Filio Dei. *Ephes. 1.*
6. *edit.*
1693.
1699.
38. Peccator non est liber, nisi ad malum finem gratiâ Liberatoris. *Luc. 8. 29.*
ed. 1693.
39. Volun. 1699.

Matt. 20. 39. Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil
 3. 4. *edit.* habet luminis, nisi ad aberrandum; ardoris, nisi
 1693. ad se præcipitandum; virium, nisi ad se vulneran-
 1699. dum; est capax omnis mali, & incapax ad omne bo-
 num.

2. Thes. 3. 40. Sinè gratia nihil amare possumus, nisi ad no-
 18. *edit.* stram condemnationem.
 1693.

Rom. 1. 41. Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam
 19. *edit.* in Philosophis Ethnicis, non potest venire, nisi à Deo,
 1693. & sinè gratiâ non producit, nisi præsumptionem, va-
 1699. nitatem, & oppositionem ad ipsum Deum, loco affe-
 ctuum adorationis, gratitudinis, & amoris.

Act. 11. 9. 42. Sola gratia Christi reddit hominem aptum
ed. 1693. ad Sacrificium Fidei; sinè hoc nihil nisi impuri-
 1699. tas; nihil nisi indignitas.

Rom. 6. 2. 43. Primus effectus gratiæ baptismalis est facere,
ed. 1699. ut moriamur peccato; aded ut spiritus, cor, sensus
 non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo
 mortuus habeat pro rebus Mundi.

Joan. 5. 44. Non sunt nisi duo amores, unde volitiones,
 29. *edit.* & actiones omnes nostræ nascuntur; Amor Dei, qui
 1693. omnia agit propter Deum; quemque Deus remune-
 1699. ratur; & Amor, quo nos ipsos, ac Mundum diligi-
 mus, qui quod ad Deum referendum est, non refert,
 & propter hoc ipsum fit malus.

Luc. 15. 45. Amore Dei in corde Peccatorum non ampliùs
 13. *edit.* regnante, necesse est, ut in eo carnalis regnet cupi-
 1693. ditas, omnesque actiones eius corrumpat.

Matt. 5. 46. Cupiditas, aut Charitas, usum sensuum
 28. *edit.* bonum, vel malum faciunt.

1693.

1699.

Matt. 23. 47. Obedientia legis profluere debet ex fontè; &
 26. *edit.* hic fons est Charitas. Quando Dei amor est illius
 1693. principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc
 purum est, quod apparet exteriùs; alioquin non est,
 nisi hypocrisis, aut falsa justitia.

Ephes. 5. 8 48. Quid aliud esse possumus, nisi tenebræ, nisi
ed. 1693. aberratio, & nisi peccatum sinè fidei lumine, sinè
 1699. Christo, & sinè Charitate? 49. Ut

49. Ut nullum peccatum est sine amore nostri, *Marc. 7.*
ita nullum est opus bonum sine amore Dei. 22. 23. edit.
1693.
1699.
50. Frustra clamamus ad Deum, Pater mi: si
Spiritus Charitatis non est ille, qui clamat. *Rom. 8.*
15. edit.
1693.
1699.
51. Fides justificat, quando operatur; sed ipsa
non operatur, nisi per Charitatem. *Act. 13.*
39. edit.
1693.
1699.
52. Omnia alia salutis media continentur in fide,
tanquam in suo germine, & semine; Sed hæc fides *Act. 10.*
non est absque amore, & fiducia. 43. edit.
1693.
1699.
53. Sola Charitas Christiano modo facit (actio-
nes Christianas) per relationem ad Deum, & *Coloss. 3.*
Jesum Christum. 14. edit.
1693.
1699.
54. Sole Charitas est, quæ Deo loquitur, eam
solam Deus audit. *1. Cor.*
13. edit.
1693.
1699.
55. Deus non coronat, nisi Charitatem; qui
currit ex alio impulsu, & ex alio motivo, in vanum *1. Cor. 9.*
currit. 24. edit.
1693.
1699.
56. Deus non remunerat nisi Charitatem, quo-
niam charitas sola Deum honorat. *Matt. 25.*
36. edit.
1693.
1699.
57. Totum deest Peccatori, quando ei deest spes,
& non est spes in Deo, ubi non est amor Dei. *Matt. 27.*
5. edit.
1693.
1699.
58. Nec Deus est, nec Religio, ubi non est
Charitas. *1. Joan.*
4. 8. edit.
1693.
1699.

- Joan. 10.* 59. Oratio impiorum est novum peccatum, &
25. edit. quod Deus illis concedit, est novum in eos judi-
1693. cium.
- Matt. 27.* 60. Si solus supplicii timor animat pœnitentiam,
5. edit. quod hæc est magis violenta, eò magis ducit ad de-
1693. sperationem.
- 1699.*
- Luc. 20.* 61. Timor non nisi manum cohibet, cor autem
19. edit. tamdiù peccato addicitur, quamdiù ab amore justitiæ
1693. non ducitur.
- 1699.*
- Matt. 21.* 62. Qui à malo non abstinet, nisi timore pœnæ,
46. edit. illud committit in corde suo, & jam est Reus coram
1693. Deo.
- 1699.*
- Rom. 6.* 63. Baptizatus adhuc est sub lege sicut Judæus,
14. edit. si legem non adimpleat, aut adimpleat ex solo
1693. timore.
- 1699.*
- Gal. 5. 18.* 64. Sub maledicto legis numquam fit bonum,
ed. 1693. quia peccatur sive faciendo malum, sive illud non
1699. nisi ob timorem evitando.
- Marc. 12.* 65. Moyses, Prophete, Sacerdotes, & Docto-
19. edit. res legis mortui sunt, absque eo quod ullum Deo
1693. dederint filium, cum non effecerint nisi mancipia
1699. per timorem.
- Hebr. 12.* 66. Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad
10. edit. ipsum venire cum brutalibus passionibus, neque ad-
1693. duci per instinctum naturalem, aut per timorem
 sicuti Bestiæ, sed per fidem, & per amorem sicuti
 filii.
- Luc. 19.* 67. Timor servilis non sibi representat Deum,
21. edit. nisi ut Dominum durum, imperiosum, injustum,
1699. intractabilem.
- Act. 2. 21.* 68. Dei Bonitas abbreviavit viam salutis clau-
ed. 1693. dendo totum in Fide, & precibus.
- 1699.*
- Marc. 9.* 69. Fides, usus, augmentum, & præmium
22. edit. Fidei, totum est donum puræ liberalitatis Dei.
- 1693.*
- 1699.*
70. Num-

70. Numquam Deus affligit innocentes, & afflictiones semper serviunt, vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum Peccatorem. *Joan. 9. 5. edit. 1693.*

71. Homo ob sui conservationem potest sese dispensare ab ea lege, quam Deus condidit propter ejus utilitatem. *Marc. 2. 28. edit. 1693.*

72. Nota Ecclesiæ Christianæ est, quod sit Catholica, comprehendens & omnes Angelos Cæli, & omnes Electos, & justos terræ, & omnium Sæculorum. *Hebr. 12. 22. 23. 24. ea 1693.*

73. Quid est Ecclesia, nisi cœtus Filiorum Dei, manentium in ejus sinu, adoptivorum in Christo, subsistentium in ejus personâ, redemptorum ejus sanguine, viventium ejus spiritu, agentium per ejus gratiam, & expectantium gratiam futuri sæculi. *2 Thess. 1. 2. edit. 1693.*

74. Ecclesia, sive integer Christus Incarnatum Verbum habet ut Caput, omnes verò Sanctos ut membra. *1. Tim. 3. 6. edit. 1693.*

75. Ecclesia est unus solus homo; compositus ex pluribus membris, quorum Christus est Caput, vita, subsistentia & persona; Unus solus Christus, compositus ex pluribus Sanctis, quorum est Sanctificator. *Ephes. 12. 14. 15. 16. ed. 1693. 1699.*

76. Nihil spatiosus Ecclesiâ Dei, quia omnes Electi, & justi omnium sæculorum illam componunt. *Ephes. 2. 22. edit. 1693. 1699.*

77. Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Christi, cessat interiùs habere Deum pro Patre, & Christum pro Capite. *1. Joan. 2. 2. edit. 1693.*

78. Separatur quis à populo Electo, cujus figura fuit populus Judaicus, & caput est Jesus Christus, tam non vivendo secundùm Evangelium, quàm non credendo Evangelio. *Act. 3. 23. ed. 1693. 1699.*

79. Utile, & necessarium est omni tempore, omni loco, & omni personarum generi studere, & cognoscere spiritum, Pietatem, & Mysteria Sacræ Scripturæ. *1. Cor. 14. 5. edit. 1693. 1699.*

- Act. 8. 28* 80. Lectio Sacrae Scripturae est pro omnibus.
ed. 1693.
 1699.
- Act. 8. 31.* 81. Obscuritas Sancti Verbi Dei non est Laicis
ed. 1693. ratio dispensandi se ipsos ab ejus lectione.
 1699.
- Act. 15. 21.* 82. Dies Dominicus à Christianis debet sanctifi-
edit. ficari lectionibus pietatis, & super omnia Sancta-
 1693. rum Scripturarum. Damnosum est velle Christia-
 1699. num ab hac lectione retrahere.
- Joan. 4. 26.* 83. Est illusio sibi persuadere, quod notitia My-
edit. steriorum Religionis non debeat communicari fœ-
 1693. minis lectione Sacrorum librorum. Non ex fœ-
 1699. minatum simplicitate, sed ex superba Virorum
 scientiâ ortus est Scripturarum abusus, & natae
 sunt hæreses.
- Matt. 5. 2* 84. Abripere è Christianorum manibus novum
ed. 1693. Testamentum, seu eis illud clausum tenere, au-
 1699. ferendo eis modum illud intelligendi, est illis
 Christi os obturare.
- Luc. 11. 33.* 85. Interdicere Christianis lectionem Sacrae
edit. Scripturae, præsertim Evangelii, est interdicere
 1693. usum luminis filijs lucis, & facere ut patiantur
 speciem quamdam excommunicationis.
- 1. Cor. 14. 16.* 86. Eripere simplici Populo hoc solatium, jun-
edit. gendi vocem suam voci totius Ecclesiae, est usus
 1693. contrarius praxi Apostolicæ, & intentioni Dei.
 1699.
- Act. 9. 9.* 87. Modus plenus sapientiâ, lumine, & Cha-
ed. 1693. ritate, est dare animabus tempus portandi cum
 1699. humilitate, & sentiendi statum peccati, petendi
 spiritum poenitentiae, & contritionis, & incipiendi,
 ad minus, satisfacere justitiæ Dei, antequam re-
 concilientur.
- Luc. 17. 11. 12.* 88. Ignoramus quid sit peccatum, & vera poe-
ed. 1693. nitentiâ, quando volumus statim restitui possessio-
 1699. nibus illorum, quibus nos peccatum spolia-
 vic, & detrectamus separationis istius ferre con-
 fusionem.

89. Quartus decimus gradus conversionis peccatoris est, quod, cum sit jam reconciliatus, habet jus assistendi Sacrificio Ecclesiæ. *Luc. 15. 23. edit. 1693.*
90. Ecclesia auctoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per primos Pastores de consensu, saltem præsumpto, totius corporis. *Matt. 18. 17. edit. 1693. 1699.*
91. Excommunicationis iniustæ metus numquam debet nos impedire ab implendo debito nostro: numquam eximus ab Ecclesiâ, etiam quando hominum nequitia videmur ab eâ expulsi, quando Deo, Jesu Christo, atque ipsi Ecclesiæ per Charitatem affixi sumus. *Joan. 9. 22. 23. ed. 1693. 1699.*
92. Pati potius in pace excommunicationem, & anathema injustum, quam prodere veritatem, est imitari Sanctum Paulum: tantum abest, ut sit erigere se contra Auctoritatem, aut scindere unitatem. *Rom. 9. 3. ed. 1693. 1699.*
93. Jesus quandòque sanat vulnera, quæ præceps Primorum Pastorum festinatio infligit sine ipsius mandato; Jesus restituit, quod ipsi inconsiderato zelo rescindunt. *Joan. 18. 11. edit. 1693. 1699.*
94. Nihil pejorem de Ecclesiâ opinionem ingerit ejus inimicis, quam videre illic dominatum exerceri supra fidem fidelium, & fovèri divisiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores. *Rom. 14. 16. edit. 1693. 1699.*
95. Veritates eò devenerunt, ut sint lingua quasi peregrina plerisque Christianis, & modus eas prædicandi est veluti idioma incognitum: adeò remotus est à simplicitate Apostolorum, & supra communem captum fidelium; neque satis advertitur, quòd hic defectus sit unum ex signis maxime sensibilibus senectutis Ecclesiæ, & iræ Dei in Filios suos. *1. Cor. 14. 21. edit. 1699.*
96. Deus permittit, ut omnes Potestates sint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non possit, nisi Divinæ gratiæ. *Act. 17. 8. ed. 1693. 1699.*
97. Nimis sæpè contingit membra illa, quæ magis sanctè, ac magis strictè unita Ecclesiæ sunt. *Act. 4. 11. ed. 1699.*

sunt, respici, atque tractari tamquam indigna, ut sint in Ecclesia, vel tanquam ab eâ separata; sed justus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.

Luc. 22.
37 edit.
1693.
1699. 98. Status persecutionis & pœnarum, quas quis tolerat tamquam hæreticus, flagitiosus, & impius, ultima plerumque probatio est, & maximè meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem Jesu Christo.

2. Cor. 2.
16. edit.
1693.
1699. 99. Pervicacia, præventio, obstinatio in nolendo, aut aliquid examinare, aut agnoscere se fuisse deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in suâ Ecclesia posuit, ut in ea esset odor vitæ, V. G. bonos libros, instructiones, sancta exempla &c.

Joan. 16.
2. edit.
1693.
1699. 100. Tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus, persequendo veritatem, ejusque discipulos. Tempus hoc advenit.... Haberi & tractari à Religionis Ministris, tamquam impium & indignum omni commercio cum Deo, tamquam membrum putridum capax corrumpendi omnia in societate Sanctorum, est hominibus piis morte corporis mors terribilior. Frustra quis sibi blanditur de suarum intentionum puritate, & zelo quodam Religionis, persequendo flammâ ferroque viros probos, si propria passione est excæcatus, aut abreptus alienâ, propterea quod nihil vult examinare. Frequenter credimus sacrificare Deo impium, & sacrificamus diabolo Dei servum.

Matth. 5.
37. edit.
1693.
1699. 101. Nihil spiritui Dei, & doctrinæ Jesu Christi magis opponitur, quam communia facere juramenta in Ecclesiâ, quia hoc est multiplicare occasiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & idiotis, & efficere, ut nomen, & veritas Dei aliquando deserviant consilio impiorum.

Auditis itaque tum voce, tum scripto Nobis exhibitis præfatorum Cardinalium, aliorumque Theologorum suffragiis, Divinique in primis luminis, privatis ad eum finem, publicisque etiam indictis precibus, implorato præsidio; omnes & singulas
Pro-

Propositiones præinsertas ; tanquam falsas , captio-
 sas , malè sonantes , piarum aurium offensivas ,
 scandalosas , perniciosas , temerarias , Ecclesiæ , &
 ejus praxi injurias , neque in Ecclesiam solùm ,
 sed etiam in Potestates sæculi contumeliosas , sedi-
 tiosas , impias , blasphemias , suspectas de hæresi ,
 ac hæresim ipsam sapientes , nec non hæreticis ,
 & hæresibus , ac etiam schismati faventes , erro-
 neas , hæresi proximas , pluriès damnatas , ac de-
 mùm etiam hæreticas , variasque hæreses , & po-
 tissimùm illas , quæ in famosis Jansenii Proposi-
 tionibus , & quidem in eo sensu , in quo hæc dam-
 natae fuerunt , acceptis , continentur , manifestè
 innovantes , respectivè , hæc nostrâ perpetuò va-
 litorâ Constitutione declaramus , damnamus , &
 reprobamus .

Mandantes omnibus utriusque sexus Christi Fi-
 delibus , ne de dictis Propositionibus sentire , do-
 cère , prædicare aliter præsumant , quàm in hac
 eadem nostra Constitutione continentur ; ita ut qui-
 cumque illas , vel illarum aliquam conjunctim ,
 vel divisim docuerit , defenderit , ediderit , aut
 de eis , etiam disputativè , publicè aut privatim
 tractaverit , nisi forsitan impugnando , Ecclesiasticis
 Censuris , aliisque contra similia perpetrantes à jure
 statutis pœnis ipso facto , absque alia declaratione
 subiaceat .

Cæterum per expressam præfatarum Propositio-
 num reprobationem alia in eodem libro contenta
 nullatenùs approbare intendimus ; cum præsertim
 in decursu examinis complures alias in eo depre-
 henderit Propositiones illis , quæ , ut suprâ ,
 damnatae fuerunt , consimiles , & affines , iisdem-
 que erroribus imbutas : nec sanè paucas sub ima-
 ginario quodam , veluti grassantis hodie persecu-
 tionis obtentu , inobedientiam , & petviciam
 nutrientes , easque falso Christianæ patientiæ no-
 mine prædicantes ; quas propterea singulatim re-
 censere , & nimis longum esse duximus , & mi-
 nimè decessarium ; ac demùm , quod intolerabi-

lius est, Sacrum ipsum novi Testamenti Textum damnabiliter vitiatum compererimus, & alteri dudum reprobatae versioni Gallicae Montensi in multis conformem: à vulgata verò editione, quæ tot sæculorum usu in Ecclesiâ probata est, atque ab Orthodoxis omnibus pro authentica haberi debet, multipliciter discrepantem, & aberrantem, pluresque in alienos, exoticos, ac sæpè noxios sensus, non sinè maximâ pei versitate detortum.

Eundem propterea Librum, utpote per dulces sermones, & benedictiones, ut Apostolus loquitur, hoc est, sub falsa piæ institutionis imagine, seducendis innocentium cordibus longè accommodatum, siquæ præmissis, siquæ alio quovis titulo inscriptum, ubicumque, & quocumque alio idiomate, seu quavis editione, aut versione hætenus impressum, aut impostèrum (quod absit) imprimendum, auctoritate Apostolicâ tenore præsentium iterum prohibemus, ac similiter damnamus; quemadmodum etiam alios omnes, & singulos in ejus defensionem tam scripto, quam typis editos, seu forsan (quod Deus avertat) edendos libros, seu libellos, eorumque lectionem, descriptionem, retentionem, & usum omnibus, & singulis Christi fidelibus sub pœnâ excommunicationis per contra facientes ipso facto incurrenda, prohibemus pariter, & interdiciamus.

Præcipimus insuper Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque locorum Ordinariis; nec non hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, ut contradictores, & rebelles quoscumque per Censuras, & pœnas præfatas, aliaque Juris & facti remedia, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii sæcularis auxilio, omnino coërceant, & compellant.

Volumus autem, ut earundem præsentium transcriptis, etiam impressis, manû alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillò personæ in dignitate Ecclesiasticâ constitutæ munitis eadem fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis, & interdictionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo decimo tertio sexto Idus Septembris, Pontificatus Nostri Anno Decimo tertio, I. Card. Prodatarius.

F. Oliverius.

Visa de Curia L. Sergardus.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

L. Martinettus.

Anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi Millesimo septingentesimo decimo tertio, Indictione sextâ, die verò decimâ Septembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Clementis Divina Providentia Papa XI. Anno decimo tertio supradictæ Litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Ecclesiæ Lateranens., & Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, Curia Generalis in Monte Citorio, in acie Campi Floræ, ac in aliis locis solitis, & consuetis Urbis per me Petrum Romulatum Apostolicam Cursorem.

Antonius Placentinus Magister Cursorum.

Vix hæc Constitutio in Lucem prodierat, quin plures exclamarint prostratam esse à Clemente Græciam ab Intrinseco efficacem, seu Victricem.

Libelli ubique sparsi contenderunt in materiâ de gratiâ actum esse de Doctrinâ SS. Augustini & Thomæ, actum esse de Scholâ Thomisticâ; atque huc collimasse les Censeurs remplis des Idées de Molinisme, & du Sfondratisme, & Livrées à une basse, & indigne Scolastique bien différente DE CELLE DE St. THOMAS.

Scilicet

Scilicet Authores Libellorum ad extremas redacti angustias sub S. Thomæ pallio, tanquam sub alis sed frustra cupiunt Latitare.

Non est
damnata
per hanc
novissi-
mam Con-
stitutionem gra-
tia per se
efficax.

Sanè non est damnata, non est tacta per hujus constitutionem Pontificis, nec per ulla Antecessorum decreta *Gratia per se efficax*. Notissimum est Theologis, quot certatim præconia supremi Ecclesiæ Moderatores (quos inter recensentur *Innocentius X.*, & *Alexander VII.* Jansenismi profligatores) notissimum est, inquam, quot illi præconia tribuerint doctrinæ SS. Augustini, & Thomæ acerrimorum gratiæ *per se efficax*, victricis, triumphatricis propugnatorum. Non est actum de Scholâ Thomisticâ. Vidimus è contra superius post Propositionem 5. Jansenii pag. 77. Patrem Annatum Molinistarum sui temporis ducem, hunc uni ex operibus suis titulum præfixisse. *Jansenius à Thomistis gratiæ per se efficax defensoribus damnatus*: quod in toto libro invictè demonstrat.

Nonnè & P. Stephanus Deschamps Jansenistarum malleus lib. 2. de hæresi Jansenianâ disp. 6. cap. 9. hæc pro Dominicanis scribit? *Glorientur licet Janseniani tot se nuperi dogmatis habere Patronos, quot physica prædeterminationis, seu gratiæ de se efficax, defensores existunt; verè tamen mihi videor esse dicturus, nullos huic doctrinæ insensiores reperiri, quam qui post natam Calvinii hæresim ex D. Dominici Ordine majoris eruditionis, & ingenii laude floruerunt.* Notet hæc Libertus Gratianus, qui nuper effugiit; quod doctrina de gratiâ efficax sit merum Lutheri, & Calvinii commentum.

Non est igitur quod gratiæ efficaci timeamus, uti illam non *Innocentius*, non *Alexander*, ita nec *Clemens* ferit.

Hoc postremùm Ilquet etiam ex eo, quod nuperimè Romæ contigit, ubi Theses quædam publicæ sustinentes efficacem Thomistarum Gratiam in *Quesnellianis* de Gratia tractantibus esse à *Clemente* damnatam, fuerunt prohibitæ, nostris interim & PP. Augustinianis de mandato Reverendiss.

diffimotum Generalium in Urbe oppositum publicæ
disputationi summo cum applausu exponentibus,
Non ignorant etiam litterati, quî eodem gratia
efficax in famosis Congregationibus de auxiliis
sub Clemente VIII., & Paulo V. celebratis consul-
torum eam in rem à S. Sede deputatorum iudicio
triumphavit: ut invictè demonstrant sincera acta
ipsarum Congregationum nuper in lucem edita,
ac deinde adversus quandam adversæ partis histo-
riam asserta fortiter & vindicata.

Porro Propositiones Quesnel concernentes mate-
riam de gratiâ, loquuntur (quod accuratè adver-
tendum) indefinitè: Propositio autem indefinita
æquivalet universali: proindè, dum dicit Ques-
nel, Gratia Jesu Christi... est suprema, invin-
cibilis... Gratiam nihil impedire potest, aut re-
tardare. Nulla voluntas humana ei resistit &c.;
hoc idem est, ac si diceret, OMNIS Gratia Jesu
Christi est suprema.. invincibilis. OMNEM gratiam
nihil impedire potest, aut retardare OMNI gratia
nulla voluntas humana resistit. Seu nulla est gratia,
cui voluntas humana resistit, quod sanè falsum
est, ac iustissimè tum in secundâ Jansenianâ, quæ
est hæc; Gratia interiori in statu nature lapsæ
numquam resistitur, tum in hisce Propositionibus
confixum. Omnem Jansenius in suo Augustino
operam, laborem, studium, nervos, & vires in
soliis gratiæ efficacis assertionem intendit. Hinc
crebrò repetit. Omnis Christi gratia est efficax;
numquam illa suo caret effectu: semper affert fru-
ctum suum. Sed & ista relucet in Propositio-
nibus Quesnel. Atque HOC EST, quod in istis
præsens damnavit Pontificis Constitutio, scilicet,
quod OMNIS gratia Christi sit efficax, suprema, in-
vincibilis; quod numquam illa suo careat effectu,
quod semper afferat fructum suum, quod nulla
voluntas humana ei resistat &c. Proindèque nulla
detur gratia sufficiens.

Desinant igitur adversarii efficacem Thomistarum
gratiam condemnatione Pontificiâ involvere. Ec-
clesiæ

Non placuit
gratia
nilla est
Christi dicit
irrefragan-
bilis (Scola
Socinianum)
gratia ab
infructo
affert.
aliogitur
per tam
tollitur.
libet
adrogant
infructum.

clixæ perspectum est, Thomistas, præter *efficacem*,
admittere, & omnibus viribus propugnare gra-
tiam Christi verè *sufficientem*, gratiam, quæ suo
careat effectu, quæ non semper asserat fructum
suum, gratiam, cui voluntas humana resistat.

Errorem non amplectitur Schola tot laboribus
exantlatis pro Ecclesiâ, tot meritis, tot relatis de
falsitate triumphis conspicua.

Progrediamur modo ad ipsas Propositiones.

Pro majori claritate, & ordine eas partiemur
in varias materias. 1. Agemus de efficaciâ gratiæ.
2. De operibus factis sinè gratiâ. 3. De gratiâ
Adami. 4. De virtutibus Theologicis. 5. De mor-
te Christi. 6. De Ecclesiâ. 7. De Lege veteri,
& novâ. 8. De Timore, & amore. 9. De affli-
ctione Innocentis. 10. De dispensatione à Lege.
11. De administratione Pœnitentiæ. 12. De ex-
communicatione, & persecuione. 13. De lectio-
ne Scripturæ Sacræ, &c. 14. De Juramento.
15. De relatione operum in Deum.

Dividemus Propositiones in numeros 101. toti-
dem Propositionibus correspondentes.

De efficacia Gratix.

*Efficacia
gratiæ.*

I. **G**ratia Christi est Gratia suprema, sinè
quâ confiteri Christum numquam possumus,
& cum quâ numquam illum abnegamus. Est Pro-
positio 9.

Itaque sinè gratiâ efficaci (quæ hic vocatur
suprema) Christum confiteri numquam possumus.
Hoc falsum est: & instaurat Propositionem famosi
Arnaldi, quòd scilicet Petrus defectu gratiæ effi-
caciis Christum confiteri non potuerit. Potuit enim
Christum confiteri per gratiam sufficientem, quæ Pe-
tro non defuit. Porro assertio Quesnel ed collimat,
quòd sicut Petrus gratiâ privatus efficaci non potuit
trinam negationem, ita nec alius quilibet posset
eodem orbatu auxilio peccatum aliud quoddam
mortale evitare. Sanè illud evitare possumus per
gratiam sufficientem; licet ut actu eviteretur, requi-
ratur

ratur gratia efficax. Vide suprà 1. & 2. *Janseniana*, atque illuc varia loca SS. *Augustini* & *Thomae* veritati patrocinantia.

Porro hic non admitti aliam veram Christi gratiam, quam efficacem, patet ex verbis illis: cum quâ nunquam illum abnegamus. Etenim cum gratiâ efficaci nunquam Christum abnegamus.

2. Gratia est operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire potest, aut retardare. Est 10.

Omnia Gratia (est enim propositio indefinita æquivalens universali, quod serid, ac universaliter hæc in materiâ est observandum) est operatio manus omnipotentis Dei, facientis potentiam in brachio suo Lucæ 1., seu, omnia gratia est efficax; quam nihil impedire potest, aut retardare.

Gratia quidem efficax de facto non impeditur, aut retardatur, illi non resistitur; hæc enim ideo tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur. S. Augustinus lib. de Prædest. Sanctorum cap. 8. Illa tamen potest impediri, aut retardari, illi potest resisti. Contrarium damnatum fuit in *Jansenio Propositione 4.* Sic verò D. THOMAS quodlibeto 1. art. 1. ad 1. Deus omnia movet secundum modum eorum, & ideo Divina motio à quibusdam participatur cum necessitate, à naturâ rationali cum libertate, propter hoc, quod virtus rationalis se habet ad opposita: & ideo sic Deus movet mentem humanam ad bonum, (id non fit nisi per gratiam) QUOD POSSIT HUIC MOTIONI RESISTERE.

3. Gratia non est aliud, quam voluntas omnipotentis Dei, jubentis, & facientis quod jubet. Est 11.

Idem, quod prius: omnia gratia est efficax: igitur nulla est, cui resistitur. Est secunda *Janseniana*.

Sic autem D. THOMAS. Lect. 1. in cap. 12. prioris ad Corinth. Potest homo peccatum facere ex defectu voluntatis humane, qua Spiritui Sancto RESISTIT secundum illud Actor. 7. Vos autem Spiritui Sancto resistitis.

4. Quam

4. Quando Deus vult animam salvam facere; & eam tangit interiori gratia suae manû; nullâ voluntas humana ei resistit. Est 13.

3. Janseniana talis erat. Interiori gratiâ in statu naturæ lapsæ numquam resistitur. Si gratiæ interiori numquam resistatur; ergo gratia interior sive oblata, sive habita ab homine, numquam repellitur, numquam in vacuum recipitur, sed suum semper producit effectum: unde iterum nullâ datur gratia inefficax, sufficiens, seu tantummodo dans posse.

5. Quantumcumque remotus à salute sit peccator, obstinatus, quando Jesus es se videndum exhibet lumine salutari suae gratiæ, oportet ut se dedat, accurrat, se humiliet, & adoret Salvatorem suum. Est 14.

Itaque necessarium est, ut peccator obstinatus miserantis Dei gratiæ reluctantem subdat voluntatem. Non igitur rursus potest Divinæ gratiæ resistere.

Habet quidem Deus, inquit Augustinus Libro de corrept. & gratiâ, humanorum corium, quò placuerit, inclinandorum omnipotentissimam potestatem: sed Deus, ait suprà D. THOMAS fidelissimus ejus interpres, sic movet mentem humanam ad bonum, quòd possit huic motioni resistere. Et q. 6. de malo ad 3. Deus movet quidem voluntatem immutabiliter propter efficaciam virtutis moventis, quæ deficere non potest, sed propter naturam voluntatis motæ, quæ indifferenter se habet ad multa, non inducitur necessitas, sed manet libertas, quæ sanè tollitur, si homo necessario Divinæ se gratiæ substernat.

6. Quando Deus mandatum suum, & suam externam locutionem comitatur unctiōe sui Spiritûs, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit. Est 15.

Si Deus igitur interiori vi gratiæ suæ operetur semper obedientiam, quam petit; ergo gratia interior numquam suo privatur effectu, ergo numquam ei resistitur.

7. Nul-

7. *Nulla sunt illecebra, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil resistit Omnipotenti.* Est 16.

Nulla ierùm gratiæ, quæ non producat effectum. Quis igitur verum est illud Act. 7. *Vos autem Spiritui Sancto resistitis?* & istud: *exhortamur vos, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis?* certè hoc dici non posset, si non quandoque in vanum gratia Dei reciperetur. Undè rectè D. THOMAS I. p. 9. 62. art. 3. ad 2. *Aliquis habens gratiam potest eam NON UTI, ET PECCARE.*

8. *Gratiæ est vox illa Patris, quæ homines interiorius docet: hæc eos venire facit ad Jesum Christum, quicumque ad eum non venit, postquam audivit vocem exteriorum Filii, nullatenus est Doctus à Patre.* Est 17.

En quicumque non venit ad Jesum Christum; nullatenus ille est doctus a Patre. Nullam is habet gratiam. Etenim præter *efficacem* (quæ venitur ad Christum) nullam aliam Christi gratiam agnoscit *Quesnel*. Sed hoc jam aliquoties refutatum est. Ultra *efficacem* enim datur & *gratiæ sufficiens*: qui hæc instructus est, is verè est doctus à Patre. Per hanc intellectus antea involutus tenebris, illuminatus est ad considerandum ea, quæ annuntiantur, vel proponuntur. Per hanc excitata est voluntas ad concipiendum aliquod emendandæ vitæ desiderium, piam affectionem, aliosque motus salutes. Per hanc homo disponitur ad gratiam ulteriorem recipiendam. Undè enixè & ferventer rogare debet *Patrem misericordiarum* 2. Corinth. 1., ut Divinæ complementum doctrinæ, gratiam, inquam, efficacem, & victricem sibi largiri dignetur, quæ actualiter ad Christum veniat, fortiterque, & suaviter trahatur.

9. *Semen verbi, quod manus Dei irrigat, semper affert fructum suum.* Est 18.

D. Augustinus enarratione in Psalm. 124. *Cor eorum, inquit, FIT DURUM ADVERSUS IMBREM DIVINÆ GRATIÆ, NE FRUCTUM FERAT.* Semen igitur verbi; quod etiam manus Dei, seu gratia irrigat,

non semper affert fructum suum. Quoties ei voluntas humana non resistit! quoties impedit, ne divina pluvia cor emolliat! Damnata propositio coincidit cum 2. *Jansenianâ*.

10. *Dei gratia nihil aliud est, quam ejus omnipotens voluntas: hæc est idea, quam Deus ipse nobis tradit in omnibus suis Scripturis. Est 19.*

Ergone solam gratiam efficacem (quæ per divinam omnipotentiam exprimitur) Deus nobis tradidit in omnibus suis Scripturis? Sanè Deus, qui dixit Ezech. 36. *faciam, ut in præceptis meis ambuletis, & mandata mea custodiatis: voluntati ejus quis resistit?* ad Rom. 9. *Qui dixit: Deus est, qui operatur in nobis velle, & perficere secundum suam voluntatem* ad Philipp. 2. & qui dixit Psalm. 58. *Misericordia ejus præveniet me...* qui dixit Joan. 6. *Nemo venit ad me, nisi Pater meus traxerit eum, quæ omnia intelliguntur de gratiâ efficaci; Deus inquam, dixit etiam Act. 7. Vos autem Spiritui Sancto resistitis. Exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. 2. ad Corinth. 6. Dixit etiam ad Thessal. 5. Spiritum nolite extinguere, & ad Hæbræos 12. Contemplantes, ne quis desit gratia Dei. Ecce igitur gratiam quoque sufficientem, seu gratiam, cui resistitur &c. in Scripturis traditam.*

11. *Vera gratia idea est, quod Deus vult sibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt, loquitur tamquam Dominus, & omnia sibi submissa sunt. Est 20.*

Itaque vera gratiæ (intellige omnis gratiæ, cum sit propositio indefinita) vera gratiæ idea est, quod Deus vult sibi à nobis obediri, & obeditur. An profectò Deo obeditur, dum Spiritus Sancto resistitur? Act. 7.

12. *Gratia Jesu Christi est gratia fortis, potens, suprema, invincibilis, utpote quæ est operatio voluntatis Omnipotentis, sequela & imitatio operationis Dei Incarnantis, & Resuscitantis filium suum. Est 21.*

Ut ergo operatio Dei Incarnantis, & Resuscitantis filium suum omni sinè dubio resistentia est superior; ita *omnis* gratia Jesu Christi utpotè juxtà Quesnel semper *fortis, potens, suprema, invincibilis*, quia est operatio voluntatis, & imitatio prædictæ operationis de Deo incarnante &c. Cunctam superat, frangit, elidit resistentiam. Proinde *gratia interiori nunquam resistitur.*

13. *Concordia omnipotentis operationis Dei in corde hominis cum libero ipsius voluntatis consensu, demonstratur illico nobis in Incarnatione, veluti fonte, atque archetypo omnium aliarum operationum misericordia, & gratia, qua omnes ita gratuita, atque dependentes à Deo sunt, sicut ipsa originalis operatio.* Est 22.

Sanè sicut natura humana Christi tantùm passivè se habuit ad actionem Dei illam cum verbo unienis, ita liberum arbitrium, juxtà *Propositionem* se habet ad omnipotentem operationem Dei in corde hominis, seu ad gratiam. Egregia liberè arbitrii cum gratiâ concordia. Jam dudum Tridentina Synodus sess. 6. de justificatione canone 4. pronuntiarat: *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium merè passivè se habere, anathema sit: & D. THOMAS I. p. q. 105. art. 5. in corp. dixerat. Sic intelligendum est Deum operari in rebus, quòd tamen ipsa res PROPRIAM HABEANT OPERATIONEM.* Hoc confirmatur tum articulo 4. ad 3. ubi dicitur. *Per hoc, quod voluntas movetur ab alio, non excluditur, quin moveatur ex se: tum quæst. de veritate a. 1. ad 5. Aliquid potest esse ita ab alio motum, quòd tamen seipsum moveat, & ita est de mente humana mota à Deo per Gratiam.* Vide etiam numerum 15.

14. *Deus ipse nobis ideam tradidit omnipotentis operationis suæ gratia, eam significans per illam, quâ Creaturas è nihilo producit & mortuis reddit vitam.* Est 23. De hac illico.

15. *Iusta idea, quam Centurio habet de omnipotentia Dei, & Jesu Christi in sanandis corporibus*

solo motu sua voluntatis, est imago idea, qua haberi debet de omnipotentia sua gratia in sanandis animabus à cupiditate. Est 24.

Hæc assertio, uñ & *precedens* (illis quoque annumerari potest *Propositio* numero 13.) istæ, inquam, *Positiones* eò tendunt, quòd *gratia interiori numquam resistatur*. Non resistit humana Christi natura Deo verbum sibi *Hypostaticè unienti*: nec resistit creatura Deo, dum è nihilo eruitur; nec mortuus, dum vitæ redditur, nec resistebant corpora, quæ solo nutu voluntatis Christi sanabantur.

16. *Deus illuminat animam, & eam sanat aquè, ac corpus solâ suâ voluntate, jubet, & ipsi obtemperatur. Est 25.*

Idem quod statim: confer potissimùm hæc verba: *jubet, & ipsi obtemperatur*, cum hisce aliquoties citatis *Act. 7. Vos autem Spiritui Sancto resistitis. Dum Deo resistitur, non ei obtemperatur.*

17. *Jesu Christi gratia, principium efficax boni cujuscumque generis necessaria est ad omne opus bonum; absque illa non solum nihil fit, sed nec fieri potest. Est 26.*

Hæc *Propositio* est affinis *nona* superius *expentia*: *gratia Christi est gratia suprema, sine qua Christum confiteri nunquam possumus, &c.* Illa renovabat *assertionem Arnaldi*, quòd scilicet *Petrus defectu gratiæ efficacis Christum confiteri non potuerit*. Hæc verò longiùs progressa universaliter *asserit: absque illâ efficaci gratiâ, (ut præmiserat) non solum nihil fit, sed nec fieri potest*. Quod certè *fallum est*: licet enim *sine gratia efficaci, non fiat opus bonum (meritorium) illud tamen fieri potest sine illâ per gratiam SUFFICIENTEM*.

18. *In vanum, Domine, præcipis, si tu ipse non das, quod præcipis. Est Propositio 3.*

Igitur juxta illud *Principium: absque gratiâ efficaci nihil fieri potest*: non est nisi *gratia efficax*, quæ reddit *mandata Dei possibilis*: itaque *mandata sunt illis impossibilia, qui non habent gratiam efficacem.*

Et sic in *vanum* Dominus præcipit, si non dat ipse gratiam efficacem, quæ Præcepta adimpleri possint. Quid aliud continet Janseniana Propositio: aliqua Dei Præcepta hominibus justis, volentibus, & conantibus, secundum præsentia, quas habent vires, sunt impossibilia? contendit hæc, uti & Quesnel; non dari gratiam, nisi efficacem, & absque illâ hominem nec posse bonum operari, nec evitare peccatum. Itaque justus, dum peccat; gratiam Christi non habet, quâ possit non peccare. Si autem gratiam, quâ possit non peccare, non habeat, ergo non peccare est ei impossibile: ac proinde aliqua Dei præcepta justo conanti, & volenti, secundum præsentia, quas habet vires, sunt impossibilia. Ecce quanta videatur esse utramque inter Propositionem connexio. Sanè & sunt possibile præcepta justo gratiâ sufficienti instructo, nec in *vanum* Dominus præcipit ei; qui tantum sufficiens habet auxilium: cum eo quis absolutè potest adimplere mandatum. Undè Deus non præcipit impossibilia. *Illud, quod præcipit Deus, non est impossibile homini ad servandum.* D. Thomas q. 24. de veritate art. 14. ad 1.

19. Ita, Domine; omnia possibile sunt ei, cui omnia possibile facis, eadem operando in illo. Est 4.

Scilicet, Domine, omnia possibile sunt ei, cui omnia possibile facis per gratiam efficacem, & non aliter secundum Authoris principia.

20. Quando Deus non emollit cor per interiorum unctiorem gratiæ suæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inserviunt, nisi ad illud magis obdurandum. Est 5.

Itaque finè interiori unctiõne gratiæ efficacis (non enim datur hic alia) exhortationes, & gratiæ exteriores nihil juvant. Nisi Dominus, (ita libelli sparsi) *ædificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui ædificant eam.* Psal 126. Sanè Dominus ædificat etiam domum per gratiam sufficientem; imo per illam ordinariè Spirituale animæ ædificium inchoatur. Illa intus monet, illa intel-

lectum illustrat, ut consideret ea, quæ annuntiantur, vel proponuntur; illa voluntatem excitat ad vitæ emendandæ desiderium; illa pias ei cogitationes inserit, aliasque ad salutem dispositiones. *Dominus*, inquit Augustinus enarratione in Psalmum præfatum, *intus monet, ipse terret, ipse intellectum aperit*. Falsum igitur est, sinè gratiâ *efficaci* non prodesse gratias exteriores, & quod pejus est, per illas cor magis obdurari. Si abesset omnino & *sufficiens*, tunc *in vanum laborarent adificantes domum*, frustrâ sudarent præcones, & Ministri Verbi Dei. E contra quòd quis ad illos accedat, ordinariè signum est, eum ad hoc interiùs moveri per gratiam istam *postremam*; quæ antelucana quædam homini inspirat salutis desideria.

Ut verò omnino pateat, quod *Quesnel* non admitrat nisi gratiam *efficacem*, liquet ex his, quæ nonnulli pro eo scripserunt magnum in illius favorem citantes Augustinum. *Ceux qui objecteroient au P. Q. qu'il ne reconnoit d'autre Grace, que celle qui a son effet, s'adressent à S. Augustin, puis qu'il définit la Grace de la même manière.*

Itanè? Eodem modo, quo *Quesnel*, Gratiam definit Augustinus? non admittit S. Doctor aliam, quam illam, quæ suum semper infert effectum, & quam *efficacem* ab intrinseco appellamus? hanc quidem plurimis in locis allegavit; explicuit, & pro aris, ac focus propugnavit Augustinus; sed & tueri non desit aliam, quæ effectu suo privatur, seu cui voluntas humana resistit.

De efficaci sic discurret Lib. de Prædestinat. *Loca Au. Sanctorum cap. 8. Hac gratia à nullo duro corde gustini pro respuitur, quia idèò datur, ut cordis duritia prius Gratta efficiat. Et lib. de corrept. & gratiâ. Deus habet cordium inclinandorum omnipotentissimam potestatem. Item epist. 21. ad Vitalem. Deus omnipotentissimâ facilitate convertit, ac volentes ex nolentibus facit. Lib. etiam de Gratiâ Christi. Legant, inquit, atque intelligant, intueantur, ac fateantur, interna, atque occulta, mirabilia, atque*

neque ineffabili potestate operari Deum in cordibus hominum bonas voluntates. Ad stipulatur his omnibus locus celeberrimus lib. de gratia & libero arbitrio cap. 16. *Certum est nos velle, dum volumus: certum est nos facere, dum facimus; sed ille FACIT, UT FACIAMUS PRÆBENDO VIRES EFFICACISSIMAS VOLUNTATI.* Denique Lib. de corrept. & Gratia cap. 12. *Subventum est ergo infirmitati voluntatis humana, ut Divinâ Gratia indeclinabiliter, & insuperabiliter ageretur.* Atque in hoc sensu gratia efficax dicit Augustinus ejusdem libri cap. 14. *Deo volenti saluum facere nullum humanum resistit arbitrium.*

Videamus modò ab Augustino assertam gratiam, *Locus Augustini* cui voluntas humana reluctatur. Enarratione in *Augustini* Psalmum 124. *Cor eorum (peccatorum) conge-* *progratia* *lascit,* inquit, *adversus Deum, ET FIT DURUM AD-* *sufficienti* *VERSUS IMBREM GRATIÆ SUÆ, NE FRUCTUM FE-* *seu eâ, cui* *RAT.* In Psal. etiam 63. eandem comparisonem *resistitur.* pluviae cadentis in agrum spinosum, quâ gratiam inefficacem, seu effectum carentem designet, eleganter adhibet. *Quod pluit in agrum uberem dulce est, & quod pluit in agrum spinosum, dulce est: Numquid pluviam accusas, quòd spinas generes? Nonne erit pluvia illa testis in iudicio, & dicet: Ego dulcis super omnia veni? Tu ergò quid proferas, vide: proferas frumentum, spera horreum, proferas spinas, ignem spera.* Deindè Lib. 1. de peccatorum meritis, loquens de concupiscentiâ in baptizato superstite, *habet,* ait, *cum quâ pugnet, eamque adjuvante Deo superet, SI NON IN VACUUM gratiam ejus suscepit, si reprobus esse noluerit.* Hinc Lib. 83. quæst. c 61. infert, eos qui Deo vocanti non obediunt, sibi debere tribuere, quòd non veniant, quia scilicet Deo resistunt. *Ad illam cœnam in Evangelio preparatam nec omnes, qui vocati sunt, venire voluerunt, nec illi qui venerunt, venire possent, nisi vocarentur.* Itaque neque illi debent tribuere sibi, qui venerunt, neque illi qui venire noluerunt, debent alteri tribuere, sed tantum sibi, perversæ suæ voluntati,

ut enim venirent, in eorum erat potestate. Confirmatur hoc ex libro 50. Homiliarum Homilia 12. ubi sic disserit Antistes Hipponensis. Cum per Dei adiutorium in manu tuâ sit, utrum consentias diabolo; quare non magis Deo, quam ipsi obtemperare deliberas? In potestate tuâ est, consentire diabolo, in potestate tuâ Deo obsequi. Cur Deo non obtemperas? En gratiam, quæ suo privatur effectu. His adde cap. 8. lib. 2. de Symbolo ad Catechumenos, ubi Augustinus inducit Christum ad tortores, & crucifixores suos sic loquentem. Videte vulnera, qua inflixistis, agnoscite id latus, quod pupugistis, quoniam per vos, & propter vos apertum est, nec tamen INTRARE VOLUISTIS. Voluntas erat gratiæ, quæ ex vulneribus ejus profudit, resistens, retinens, repugnans. Accedit famulum adiutorium quo, & sine quo, seu possibilitatis. Infinitus sim, si omnia huc spectantia testimonia in medium proferam, quare aliis supersedeo.

Porro quod D. THOMAS admittat gratiam, cui resistitur; patet ex antedictis, præsertim ad Propositionem 11., quæ est numero 3.

Gratia illa vocatur passim *sufficiens*: sufficientis autem fit mentio pluribus in locis. Primò quidem lect. 2. ad Ephes. 3., ubi ait: *Auxilium duplex est, unum quidem facultas exequendi* (en gratia *sufficiens*, dat hæc enim facultatem, seu potentiam expeditam exequendi) *aliud ipsa operatio, sive actualitas*: en gratia *efficax*, hæc enim facit, ut homo statim in actum prorumpat. Deinde 1. 2. q. 113. art. 10. in corpore articuli. *Est communis, & consuetus cursus justificationis, ut Deo movente interiorius animam, homo convertatur ad Deum, primò quidem conversatione imperfectâ per gratiam sufficientem, et postmodum ad perfectam deveniat per gratiam efficacem.* Et art. 7. in corpore. *Deus facit dispositionem sufficientem ad susceptionem gratiæ efficacis, quandoque quidem subito, quandoque autem paulatim, ac successivè; ita ut longa interdum sit illustrationum*

Agit 161 p.
Thomas de
gratia cooperationis,
non autem de
pulsionibus;
adrogand illa
omni auctoritas
non valet quod
ad rom: n. qm
satis ois
gratia cooperationis
est
essentia.

Disputatur autem an deus aliqua
gratia pulsiones, nisi non possit
colligi etc.

& excitationum (quæ sub gratiâ sufficienti continentur) series. Quandoquæ verò non sunt illæ illustrationes, aut excitationes, Deo tam vehementer animam movente per gratiam efficacem, ut statim quandam perfectionem iustitiæ assequatur, sicut fuit in conversione Pauli. Præcitato articulo 10. circa hæc verò notandum est, auxilia sufficientia ita inter se ordinariè connecti, ut nisi hic veluti cursus intercipiatur, qui primum auxilium recipit, habiturus sit sequentia, nisi ipse ea intercipiat, ac sistat, & suâ culpâ obicem ponat. Aliquis dicitur extinguere Spiritum Sanctum, seu gratiam privare effectu, cum aliquis bonus motus in ipso surgit, & IPSE IMPEDIT. Lect. 2. in cap. 1. Prioris ad Thessal.

Opera sine Gratia.

21. **Q**uid aliud remanet anima, qua Deum, Opera factaque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum, & sine peccati consecutione, superba pauper-gratia, & segnis indigentia, hoc est generalis impotentia ad liborem, ad orationem, & ad omne opus bonum? Ect 1.

D. THOMAS 2. 2. q. 10. art. 4. in corpore. Peccatorem mortale tollit gratiam gratum facientem, non autem totaliter corrumpit bonum naturæ. Unde peccatores BONA OPERA, AD QUÆ SUFFICIT BONUM NATURÆ, seu opera moraliter bona OPERARI POSSUNT. Non igitur in peccatore remanet generalis impotentia ad omne opus bonum, scilicet morale.

22. Peccator non est liber nisi ad malum sine gratiâ Liberatoris. Est 38.

Sic autem Basiana 27. liberum arbitrium sine Dei adiutorio non nisi ad peccandum valet.

D. THOMAS q. 24. de veritate art. 4. Bonum, quod est supra naturam, constat liberum arbitrium non posse sine gratiâ, quia per huiusmodi bonum homo vitam æternam meretur, constat autem, quod sine gratia homo mereri non potest. Illud autem

bonum, quod est natura proportionatum, potest homo per liberum arbitrium explere. Peccator autem per peccatum non amisit liberum arbitrium. Unde ille potest sine gratia bonum naturae humanae proportionatum explere. Falsum igitur est, quod peccator non sit liber nisi ad malum sine gratia Liberatoris.

23. *Voluntas, quam gratia non praevenit, nihil habet luminis nisi ad aberrandum, ardoris, nisi ad se precipitandum, virium, nisi ad se vulnerandum; est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.* Est 39.

D. THOMAS loco citato ad Propositionem penultimam. *Peccatum non totaliter corrumpit bonum naturae.* Cur igitur peccator est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum? Audiatur Augustinus, qui de Spirit. & Littera haec scribit. *Sicut non impediunt à vitâ aeternâ justum quadam peccata venialia, sine quibus haec vita non ducitur; sic ad salutem aeternam nihil proficiunt aliqua bona opera (moraliter), SINE QUIBUS DIFFICILLIME VITA CUJUSLIBET HOMINIS PESSIMI INVENITUR. Neque enim malus OMNINO POTEST ESSE MALUS,* ait Chrysostr. Homilia 67. ad Populum Antiochenum, *sed evenit, ut & ALIQUID HABEAT BONI.*

24. *Sine gratia nihil amare possumus, nisi ad nostram condemnationem.* Est 40.

D. THOMAS I. 2. q. 109. art. 5. in corp. *Homo sine gratia potest facere opera perducentia ad bonum aliquod homini connaturale, . . . sicut habere amicum, & alia hujusmodi.* Amare igitur potest, potest colere, revereri, sustentare parentes sine gratia; potest amare & Principem, & Patriam, potest innocentes, viduas, pupillos defendere. Absit hic peccatum, absit condemnatio.

25. *Omnis cognitio Dei etiam naturalis, etiam in Philosophis ethnicis non potest venire nisi à Deo; & sine gratia non producit nisi presumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum Deum, loco affectuum Adorationis, Gratiitudinis, & Amoris.* Est 41. D. THO.

D. THOMAS 1. p. q. 2. art. 2. ad 1. *Deum esse, & alia hujusmodi, quæ per rationem naturalem nota possunt esse de Deo, ut dicitur Rom. 1. non sunt articuli fidei, sed præambula ad articulos. Itaque cognitio Dei, ut Authoris naturalis non debet venire à Deo id est Dei gratia: aliud est de notitiâ Dei, ut Authoris supernaturalis, quæ ad fidem spectat, fides autem non est nisi à gratiâ Dei. Sed cur cognitio Dei naturalis non producit sine gratiâ nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum Deum? quia scilicet, juxta præfixa principia, omne opus, cognitio, intelligentia sine fide, est peccatum. Sed hoc ex antedictis refutatum est, & ulteriùs refelletur.*

26. *Sola gratia Christi reddit hominem aptum ad Sacrificium fidei; sinè hoc nihil nisi impuritas, nihil nisi indignitas. Est 42.*

D. THOMAS 2. 2. q. 10 art. 4. in corp. *Cum infidelitas sit quoddam peccatum mortale, infideles quidem gratiâ carent: remanet tamen in EIS ALIQUOD BONUM NATURÆ. Undè manifestum est, quòd Infideles non possunt operari bona opera, quæ sunt ex gratiâ, scilicet opera meritoria: tamen bona opera, ad quæ sufficit bonum nature, seu opera moraliter bona operari possunt. Unde non oportet, QUOD IN OMNI SUO OPERE PECCENT. Igitur sinè Sacrificio fidei, non omnia sunt impuritas, indignitas, & ut infra dicitur, tenebræ aberratio, & peccatum. Quid aliud dixit hæc Bajana 25. omnia Infidelium opera sunt peccata? Quid aliud Alexandrina VIII. necesse est Infidelem in omni opere peccare?*

Sed audiatur & Augustinus libro de Spiritu, & litterâ cap. 27. & 28. *Etiam impiorum, nec Deum veraciter, justèque colentium quadam tamen facta vel novimus, vel legimus, vel audivimus, quæ secundum Justitiæ regulam non solum vituperare non possumus, verùm etiam meritò, rectèque laudamus. Ratio in promptu est. Quia non usque adeò (prosequitur magnus Aurelius) in animâ humanâ Imago Dei terrenorum affectuum labe detrita est,*

ut nulla in ea velut lineamenta extrema reman-
serint, unde merito dici potest, etiam in ipsâ impie-
tate vite suæ FACERE ILLOS ALIQUA LEGIS, VEL
SAPERE.

Varia In-
fidelium
opera
laudan-
tur in
scripturis.

Sacræ etiam litteræ multorum opera laudant,
qui Deum verum non agnoverunt. Sic legimus
laudari Cyrum, & Darium Reges, quòd templum
Jerosolymitanum instaurari curarint, captivitatem-
que Populi Judaici laxari mandaverint. I. Esdræ
I. & 6. Laudatus est etiam Assuerus Rex, quia
evecto Mardocheo, & Aman justâ vindictâ affecto,
Judæos iniquâ internecione liberavit Esther 6. 7.
& 8. Commendatur quoque Nabuchodonosor, quod
cum perfido perjuroque Sedecia locutus sit iudicium
4. Regum 25. Actorum etiam ultimò, barbarorum
Apostolo Paulo, sociisque non modicam humanita-
tem præstantium hospitalitas celebratur. Sed an &
peccavit Pharæo Gen. 12., an peccavit Abimelech
20, reddente Saram Abrahamæ, & ei salvum con-
ductum præbentes, ac munera largientes? an
peccarunt obstetrices, quæ timuerunt Deum Exodi
1. ? Itaque ruit illud, *Sinè Sacrificio Fidei nihil*
nisi indignitas, tenebræ, aberratio, & peccatum.

27. *Non sunt nisi duo amores, unde volitiones,*
& actiones omnes nostra nascuntur; Amor Dei, qui
omnia agit propter Deum, quemque Deus remunera-
tur; & amor, quo nos ipsos, ac mundum diligimus,
qui quod ad Deum referendum est, non refert,
& propter hoc ipsum fit malus. Est 44.

Sic verò Baiana 38. *Omnis amor creatura ratio-*
nalis aut vitiosa est cupiditas, quâ mundus dili-
gitur, quæ à Joanne prohibetur, aut laudabilis
illa charitas, quâ per Spiritum Sanctum in corde
diffusâ Deus amatur. Affinis est & isti Alexan-
drina 7. Omnis humana actio deliberata est Dei
dilectio, vel mundi: Si Dei, charitas Patris est,
Si mundi, concupiscentia carnis, hoc est, mala est.

Refellitur verò Propositio, quòd duos inter
amores Dei, & mundi mediet amor boni honesti.
Non enim peccatum totaliter corrumpit bonum na-
turæ;

tura, ut suprâ D. THOMAS 2. 2. q. 10. art. 4. per amorem illum peccator expers amoris Dei potest elicere actus moraliter bonos, ut diligere, & honorare parentes, eleëmofynam largiri indigentibus; aliaque præstare hujusmodi. Reliquæ particulæ: *Qui quod ad Deum referendum est, non refert, & propter hoc ipsum fit malus: infrâ in fine opusculi discutientur.*

28. *Amore Dei in corde peccatorum non amplius regnante, necesse est, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omnesque actiones ejus corrumpat. Est 45.*

Videtur hæc renovare *Baianas* istas. *Omne quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est. 35. In omnibus suis actibus peccator servit dominantî cupiditati. 40.*

Convellitur Propositio eâdem ratione D. THOMÆ.

Non ita profecto peccatum dominatur, ut nulla omnino actio ab ejus vinculis sit immunis.

Juxta assertionem istam non solum metus gehennæ in peccatore, sed & alii actus justificationem præcedentes, qui proinde non proveniunt ab amore illo prædominante, forent peccata, quod damnavit Concilium Tridentinum sess. 6. Canone 7. & 8. *Si quis dixerit Gehenna metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, peccatum esse, anathema sit. Si quis dixerit opera omnia, quæ antè justificationem fiunt, verè esse peccata, anathema sit.*

29. *Cupiditas, aut Charitas usum sensuum bonum, vel malum faciunt. Est 46.*

Si sola charitas usum sensum bonum faciat, peccabit igitur ille, qui oculos, ne in periculosum ferantur objectum; ex timore inferni refrænât: peccabit, qui expers gratiæ cibô, & potû modicè utitur, ubi tamen talis ordinate agit ad sustentationem sui corporis. D. THOMAS I. 2. q. 18. a 9. ad 3.

Porro frustra hîc allegantur hæ, similesve auctoritates Augustini. *Sinè amore Creatoris nullus quisquam bonè utitur Creataris.* Object.

Pec-

Resp.

Peccator quidem numquam meritorie utitur Creaturis, caret enim gratiâ, qua est principium cujuslibet operis MERITORII. D. THOMAS I. 2. q. 114. art. 5. potest tamen facere aliquod opus de genere bonorum moralium 2. 2. q. 10. a. 4. ad 3. Proinde bene moraliter sine amore Creatoris potest ille uti Creaturis.

30. Obedientia legis debet profluere ex fonte, & hic fons est charitas. Quando Dei amor est illius Principium interius, & Dei Gloria ejus finis, tunc purum est, quod apparet exteriori; alioquin non est nisi Hypocrisis, aut falsa Justitia. Est 47.

Concordat hæc cum Baianâ 16. Non est vera legis obedientia, qua non fit ex Charitate. Sanè legi V. G. de honorandis parentibus, de reddendo cuique quod suum est, verè obeditur etiam ab eo, qui charitate, seu gratiâ caret.

Sed videatur D. THOMAS I. 2. q. 65. art. 2. quærit ibidem S. Doctor: an virtutes morales possint esse sine charitate? quæstio est eadem, quæ hîc movetur: quæstio sic respondet Angelicus in corpore. Virtutes morales prout sunt operative boni in ordine ad finem, qui non excedit facultatem naturalem hominis.... possunt esse SINE CHARITATE Ruit igitur illud. Sine charitate, seu gratiâ nihil est nisi Hypocrisis, nisi falsa justitia.

Aliud, quod ex hæc Propositione erui videtur, est hoc, quod scilicet sit Hypocrisis, dum quis ex metu gehennæ, & nondum ex charitate detestatur peccatum, quod est proscriptum in Lutero per Tridentinum.

31. Quid aliud esse possumus, nisi tenebra, nisi aberratio, & nisi peccatum sine fidei lumine, sine Christo, & sine charitate? Est 48.

Igitur omnia infidelium & peccatorum opera sunt peccata. Quod est Baianismus. Nullanè ergò in talibus residua est scintilla boni honesti? Vide suprâ num. 26. Auctoritatem SS. Augustini & Thomæ.

32. Ut nullum est peccatum sine amore nostri, ita nullum est opus bonum sine amore Dei. Est 49.

Ve.

Verum quidem est, nullum est peccatum, (intellige mortale) sine amore nostri: peccans enim immortaliter constituit ultimum finem in creaturâ, quæ est ipse peccans. *Finis ultimus in amore commutabilium bonorum est ipse homo, propter quem omnia alia querit peccator.* D. THOMAS in 4. dist. 42. q. 2. a. 1. Non tamen sequitur: *ita nullum est opus bonum sine amore Dei.* Utrumque enim inter amorem mediat amor *boni honesti*, qui per peccatum mortale non extinguatur: per illum potest ille prorumpere in actus moraliter bonos.

Porro incassum hæc in materiâ citantur illa verba *Object.* Orationis post Dominicam primam Trinitatis. *Deus sine quo nihil est validum, nihil Sanctum.*

Sine Deo enim sine amore ipsius nihil est Sanctum; nullum est opus bonum *meritorium*, secus verò opus bonum *morale*. Vide D. THOMAM num. 26. & 29.

33. *Oratio Impiorum est novum peccatum, & quod Deus illis concedit, est novum in eos iudicium.* Est 9.

D. THOMAS 2. 2. q. 83. art. 16. ad 2. *Peccator non potest pie orare: quasi ejus oratio ex habitu virtutis informetur. Potest tamen ejus oratio esse pia quantum ad hoc, quod petit aliquid ad pietatem pertinens: sicut ille, qui non habet habitum justitia, potest aliquid justum velle: & quamvis ejus oratio non sit meritoria, potest tamen esse impetrativa.* Unde Augustinus dicit supra Joannem. * *Si peccatores non exaudiret Deus, frustra* * *Tract.* *Publicanus dixisset, Domine, Propitius esto mihi* 44. *in* *peccatori.* Si oratio peccatoris possit esse pia, si *Joan.* peccatores Deus exaudiat (scilicet ex misericordiâ) oratio igitur *Impiorum*, seu peccatorum non est novum peccatum, nec quod Deus illis concedit, est novum in eos iudicium.

De Gratia Adami.

34. *Gratia Adami est sequela creationis, & Gratia erat debita nature sana, & integra.* Est 35. *Adami Adam quidem fuit creatus in gratiâ* (D. THO-

MAS I. p. q. 95. art. 1.) Sed ex hoc ipso eruitur, quod gratia Adami non esset debita naturæ, licet sanæ, & integræ. Gratia enim non debetur, sed gratis confertur, alioquin gratia jam non esset gratia ad Rom 11. Unde gratia etiam sanitatis semper est gratuitum Dei donum excedens proportionem naturæ creatæ. I. 2. q. 114. a. 2. in corp. Vide supra pag. 15. Propositionem Bay 23, & 79. sed potissimum 26, quæ est hæc. *Integritas prima creationis non facit INDEBITA naturæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio.*

35. *Gratia Adami non producebat nisi merita humana.* Est 34.

Gratia itaque Adami non erat donum supernaturale, sed Naturale humanis meritis producendis destinatum. Aliter D. THOMAS loco citato. *Gratia est Dei donum excedens proportionem naturæ creatæ.* Et I. 2. q. 109. a. 2. in corp. *Virtute Gratuitâ superadditâ virtuti naturæ indiget homo in statu naturæ integræ. ad operandum, BONUM SUPERNATURALE.* Non igitur Gratiâ Adami ad opera, seu merita naturalia, aut humana ordinabatur.

36. *Differentia essentialis inter gratiam Adami, & statum Innocentiæ, ac gratiam Christianam est, quod primam unusquisque in propriâ personâ accepisset, ista verò non recipitur, nisi in Personâ Jesu Christi resuscitati, cui nos uniti sumus.* Est etiam propositio 36.

Gratia ergò Christiana si non recipiatur in propriâ personâ, sed tantum in Personâ Jesu Christi, gratia illa, quæ certè est Sanctificans, & habitualis, de illâ enim agit Propositio, non est justitia inhærens: quod, invito sanè Quesnel, accedere videtur ad dogma Calvinî quantum ad famosam justitiam *Imputativam*: quâ peccata remittuntur imputatione justitiæ Christi sinè ullâ justitiâ inhærente, seu infusione gratiæ. Hoc dogma jam dudum proscripserat Tridentinum sess. 6. canone II. *Si quis dixerit homines justificari vel solâ imputatione justitiæ Christi, vel solâ peccatorum remissione*

missione exclusâ gratiâ, & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque illis INHÆREAT. , Anathema sit. Illud & Prædebellat D. THOMAS I. 2. q. 113 a. 2 ad 2. hoc, quod est Deum non imputare homini peccatum; Importat QUEMDAM EFFECTUM IN IPSO; gratiam scilicet ei inhærentem. Non possit, inquit in corp. intelligi remissio culpa. si non adesset infusio gratiæ. Itaque gratia Christiana recipitur in ipsâ Personâ, quæ justificatur.

37. Gratia Adami sanctificando illum in semetipso, erat illi proportionata: gratia Christiana nos sanctificando in Jesu Christo, est omnipotens, & digna Filio Dei. Est etiam Propositio 37.

Verba illa: gratia Adami sanctificando illum in semetipso. . . : gratia Christiana nos sanctificando in Jesu Christo, scilicet in Personâ ipsius, non in personâ nostrâ propriâ; continent errorem præcedentem. Complectitur & propositio per rō Omnipotens, ideam gratiæ semper efficacis, seu victricis suum semper inferentis effectum. Quod jam læpius refutatum est.

De Virtutibus Theologicis.

38. **N**ulla dantur gratiæ, nisi per fidem. Est 26. Virtutes
Nulla itaque datur gratia infidelibus, qui Theologiæ sunt expertes fidei, nulla eis gratia datur, ut convertantur ad fidem. Aliter D. THOMAS in cap. 2. ad Hebræos lect. 3. Gratia nulli deest (proinde nec infidelibus) sed omnibus quantum in se est, se communicat. Et D. Augustinus libro de dono perseverantiæ cap. 20. Utique predicavi non solum aversus à rectâ fide, sed adversus etiam rectæ fidei Deum suâ gratiâ ad eam convertere voluntates. Vide Alexandrinam 5. Pagani, & Judæi nullum omnino accipiunt à Jesu Christo influxum.

39. Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum Est 27.

Nulla est ergo gratia ante fidem, nulla est gratia, quâ quis trahatur ad fidem. Idem quod statim.

40. Extræ

40. *Extra Ecclesiam nulla conceditur gratia.* Est 29

Si illa propositio vera foret, nunquam Infideles possent intrare in Ecclesiam; non enim intratur in Ecclesiam, non capessitur Fides nisi ex gratiâ, inquit D. THOMAS 2. q. 6. a. 1. *Cum homo Assentiendo his, quæ sunt fidei, elevetur supra suam naturam, oportet, quòd hoc insit ei ex Principio supernaturali interius movente, quòd est Deus per gratiam: ... unâ dicitur ad Ephes. 2. Gratiâ estis salvati per fidem, & non ex vobis, ne quis glorietur: donum enim Dei est.* Si fides, si ingressus in Ecclesiam sit donum Dei, seu gratia, itaque extra Ecclesiam conceditur gratia.

41. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, est peccatorum remissio.* Est 28.

Nulla igitur est gratia antè justificationem, nullus actus supernaturalis, qui illam & præcedat, & ad eam disponat, nulla gratia, quæ viam sternat ad Pœnitentiam.

Quam egregiè hoc prædebellat D. THOMAS 3. p. q. 85. art. 5. ? *Quantum ad actus (quibus ad Pœnitentiam disponimur) illorum actuum primum Principium est Dei operatio convertentis cor secundum illud Toben. ult. : Convertite nos Domine ad te, & convertemur. Secundus actus est motus fidei. Tertius, est motus timoris servulis, quò quis timore suppliciorum à peccatis retrahitur. Quartus actus est motus spei, quò quis subspe veniæ consequendæ assumit propositum emendandi. Tandem, aliis actibus recensitis, sequitur pœnitentia, seu remissio peccati. REMISSIO PECCATORUM EST FINIS IN JUSTIFICATIONE IMPII: dicitur enim Isai. 27. iste est omnis fructus, ut auferatur peccatum ejus. I. 2. q. 113. a. 6. non ergo prima gratia, quam Deus concedit peccatori, est peccatorum remissio: est potius terminus tot gratiarum, quæ se præcedunt.*

His adde verba Tridentini docentis sess. 14. c. 4. *Contritionem imperfectam, quæ ex Gehenna, & pœnarum metu communiter concipitur, Donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsu non adhuc*
quis:

quidem inhabitantis, sed tantum moventes; quò
penitens adjutus viam sibi ad justitiam parat. Non
itaque remissio peccati est iterum prima gratia,
quam Deus largitur peccatori.

42. Frustra clamamus ad Deum, Pater mi, sed
spiritus charitatis non est ille, qui clamat. Est 50.

Frustra itaque clamat ad Deum peccator timore
gehennæ percussus, Pater mi, te timeo tremendam
Judicem, ignosce mihi. Frustra, inquam, clamat, si
nondum sit in eo charitas. Sanè timor procedit ex
actu convertentis cor, inquit D. THOMAS loco præ-
citato: unde dicitur Deut. 5. Quis det eos talem ha-
bère mentem, ut timeant te? si magnum sit, si Dei
donum sit talem habère mentem, ut timeamus
Dominum, non frustra clamat peccator ille, Pa-
ter mi, te timeo formidandum judicem, etiamsi
nondum sit in eo spiritus Charitatis, qui clamat.

43. Fides justificat, quando operatur; sed ipsa
non operatur, nisi per charitatem. Est 51.

Si fides non operetur, nisi per Charitatem, igitur
1. fides nihil operatur ad conversionem pecca-
toris, in quo nondum est Charitas: ubi tamen
dixit D. THOMAS eodem articulo, quòd in justi-
ficatione secundus actus ad illam disponens sit mo-
tus Fidei. 2. Sequitur fidem non operari in Justis
per alias Virtutes, quod est erroneum.

Porro frustra hic in defensionem Propositionis *Object.*
allegantur verba hæc Apostoli ad Galatas 5. in
Christo Jesu neque Circumcisio aliquid valet, neque
Præputium: sed fides, qua per charitatem operatur.

Non dicit Apostolus, fides, qua non nisi, seu qua *Resp.*
per SOLAM charitatem operatur. Sensus ergo Apo-
stoli est, quòd fides per charitatem tanquam per
suam formam, utpote Reginam virtutum Theolo-
gicarum operetur (2. 2. q. 23. a. 6. ad 2.) non verò
quòd non operetur nisi per charitatem ob rationes
statim hic sub initium adductas.

44. Omnia alia salutis media continentur in
Fide tanquam in suo germine, & semine; sed hæc
Fides non est absque amore, & fiducia. Est 52.

D. THOMAS 1. 2. q. 65. a. 4. in corp. *Fides potest ESSE SINE CHARITATE.* Undè *fides inclinatur hominem ad credendum, etiamsi sit informis, id est, charitate destituta* 2. 2. q. 5. a. 2. ad 2.

Hæc damnata appropinquare videtur *Alexandrina* 12. *Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides.*

45. *Sola Charitas est, qua Deo loquitur, eam solam Deus audit.* Est 54.

Nonnè igitur Deo loqui possumus per fidem, aut spem? solane Charitas est virtus Theologica? solane Deum habet pro objecto? inter virtutes Theologicas, fateor, illa est *Potior*, qua magis Deum attingit, (D. THOMAS 2. 2. q. 23. art. 6.) *fides autem, & spes attingunt Deum secundum quod ex ipso provenit nobis vel cognitio veri, vel adeptio boni. Sed Charitas attingit ipsum Deum, ut in ipso sistat, non ut ex eo aliquid nobis proveniat. Et ideò charitas est excellentior fide, & spe, & per consequens omnibus aliis virtutibus. At licet charitas sit excellentior, an ideò cæteras destruit virtutes? an illæ, quamvis hæc magis, seu propinquius Deum attingat, eum quoque non attingunt? an idcirco istæ sunt elingues? vide etiam supra Propositionem 50. num. 42.*

46. *Deus non coronat nisi charitatem; qui currit ex alio impulsu, & ex alio motivo, in vanum currit.* Est 55.

Sanè Deus coronat omnes virtutes supernaturales, nec in vanum currit, qui ex metu gehennæ in virtute proficit, vel ex eodem motivo inescantem studet carnis voluptatem declinare. *Timor Dei*, inquit D. THOMAS 2. 2. q. 54. a. 2. ad 2. *operatur ad vitiationem peccati.* An etiam in vanum currebat David, dùm toties ingeminabat illud: *Confige timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui?* An in vanum currit ille, qui per actus justificationem præcedentes se ad illam disponit?

47. *Deus non remunerat nisi Charitatem, quoniam charitas sola Deum honorat.* Est 56.

Si sola Charitas Deum honoret, itaque Deus non honoratur per fidem, spem, humilitatem, membrorum, seu carnis refractionem, obedientiam erga Superiores, iustitiam, aliasve virtutes. Deus tamen honoratur per quolibet actus bonos. Est autem virtus bonus habitus, & boni operativus. D. THOMAS 1. 2. q. 55. art. 3. Proindeque Deus per recensitas, aliasque virtutes honoratur, & non per solam charitatem.

48. Totum deest peccatori, quando ei deest spes, & non est spes in Deo, ubi non est amor Dei. Est 57.

D. THOMAS 1. 2. q. 65. art. 4. SPES POTEST ESSE SINE CHARITATE. Non valet igitur. Non est spes in Deo, ubi non est amor Dei.

At ais; Augustinus dicit in Enchiridio: Spes sine amore esse non potest. Object:

Sed sensus communis Theologorum est, Augustinum illic loqui de spe formata, quæ non est sine amore: secus verò de spe informi. Sic & superius vidimus num. 44. fidem, scilicet informem posse esse sine charitate. Unde etiam spes est in Deo (nempe informis) ubi non est amor Dei. Resp.

Nec totum deest peccatori, quando ei deest spes. in eò namque potest esse fides superstes. Audiatur hic rursus S. Doctor in eodem articulo. Super Math. 1. dicitur in glossa * quod fides generat * Interli: spem, spes verò charitatem; sed generans est prius neari. generato, & potest esse sine eo. Ergo FIDES POTEST ESSE SINE SPE, & spes sine Charitate.

49. Nec Deus est, nec Religio, ubi non est Charitas. Est 58.

Igitur cum Charitate amittitur & fides. Non sic D. THOMAS 2. 2. q. 5. a. 2. Fides inclinatur hominem ad credendum... etiamsi sit informis, seu privatâ charitate. Hæc Propositio accedit ad Alexandrinam 12. Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides &c.

R 2

Quid

Object. Quid ergò, inquis, ad hæc verba 1. Joan. 4
*Qui non diligit, non novit Deum, quoniam Deus
 charitas est.*

Resp. At cuilibet obvium est, qui non diligit Deum,
 non nosse Deum; id est, non habere amicitiam
 cum Deo; quis verò ante hæc positiones un-
 quam asseruit, quòd Joannes velit ab eo, qui non
 diligit, amitti *simpliciter Notitiam, seu fidem
 de Deo?*

Erroneum est etiam, quòd non sit Religio, ubi
 non est charitas, nonnè peccator potest Deo sacri-
 ficare? nonnè illum adorare, laudare, orare, alio-
 ve Religionis actus exercere? non poterit, juxta
 hanc Propositionem. *Oratio impiorum est novum
 peccatum.* Unde peccator sine novo peccato nec
 Deo sacrificare, nec illum adorare, vel alios Re-
 ligionis actus elicere poterit. Sinè charitate, juxta
 præsupposita principia, omnia sunt peccata. *Quid
 aliud esse possumus, nisi tenebra, nisi aberratio, &
 nisi peccatum... sine charitate?* Vide superiùs nu-
 merum 48. uti & 47. & 44.

50. *Primus effectus gratiæ baptismalis est facere,
 ut moriamur peccato; adeò ut Spiritus, cor, sensus
 non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mor-
 tuus habeat pro rebus mundi.* Est 43.

Si baptismus id efficiat, ut Spiritus, cor sensus
 non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo
 mortuus habeat pro rebus mundi, profecto homo
 ità deberet esse constitutus, ut nullum omninò
 conflictum passionum sentiret, & sic propriè non
 darentur justis, nisi pueri baptizati, qui sunt ex-
 pertes omnis passionis. Sed nonnè, inter alios,
 Paulus fuit justus? Quàm grave tamen passionum
 certamen ille sustinuit? homo mortuus, seu cadaver
 nihil omninò sentit: an nihil sentiebat Apostolus,
 dum toties in hæc verba prorupit. *Video aliam le-
 gem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ,
 & captivantem in lege peccati?* Quoties stimulis
 carnis exagitatus, provocatus, circumdatus non
 exclamavit, *quis me liberabit de corpore mortis
 hujus?*

hujus? Solve me, Domine, hujus vitæ vinculis, ut non amplius experiar stimulum carnis, Angelum satana, qui me toties colaphizat, & vel orantem, ingemiscentem, plorantem, prædicantem, ninerantem, laborantem impetit, irritat, conglomeratis viribus oppugnat, & nisi gratia Divina violentos impetus reunderet, expugnaret. Scilicet per baptismum non tollitur fomes peccati, sed ille remanet, ut homo contra concupiscentiam pugnans victoriæ coronam accipiat. Unde super illud Rom. 6. ut destruatut corpus peccati, dicit Glossa * *Est Augustinus l. 1. post baptismum vixerit homo in carne, habet concupiscentiam, cum quâ pugnet, eamque adjuvante Deo de Bapt. superet. In cuius figuram dicitur Judic. 3. Hæ sunt parvulgentes, quas Dominus dereliquit, ut erudiret in eis. 39. Israël, & postea ad discerent filii eorum certare cum hostibus, & habere consuetudinem præliandi.*

D. THOMAS 3. p. q. 69. a. 3. in corp.

51. Dei bonitas abbreviavit viam salutis claudendo totum in fide, & precibus. Est 68.

Si via salutis claudatur, seu consistat tota in fide & precibus, igitur non requiruntur ad salutem bona opera, quod est dogma Calvini jam dudum à D. THOMA prædebellatum 3. p. q. 8. a. 3. ad 2. Fides sine operibus mortua est, ut dicitur Jacobi 2. Sed hanc consequentiam vel non prævidit Quænel, vel illa certè, ipso invito, ex Propositione deducitur.

52. Fides, usus, augmentum, & Præmium fides, totum est donum puræ liberalitatis Dei. Est 69.

Videtur hæc accedere ad Baianam istam. In redemptis per gratiam Christi nullum invenitur meritum, quod non sit gratis indigno collatum.

Colligitur ex Propositione, quod præmium fidei, quod est vita æterna, si totum sit donum puræ liberalitatis Dei, non tribuatur nobis ex justitiâ, ex quo ulterius sequitur, hominem per bona opera nihil posse mereri, quæ refellit D. THOMAS 1. 2. q. 114. a. 3. Vita æterna redditur à Deo secundum iudicium JUSTITIÆ, secundum illud 2. ad

Timoth. 4. In reliquo reposita est mihi CORONA JUSTITIÆ, quam reddit mihi Dominus in illâ die justus Judex. Et ibidem. Si loquamur de opere, secundum quod procedit ex gratiâ Spiritûs Sancti, sic est meritorium vitæ ATERNÆ EX CONDIGNO.

Object.

At ais ex Augustino: Deus dum nostra opera bona coronat, sua dona coronat.

Resp.

Id verum est; sed dona Dei non tollunt nostra merita: è contrâ tanta est Dei ergâ omnes homines bonitas, ut eorum velit esse merita, quæ sunt ipsius dono. Concil. Trid. sess. 6. cap. 16. Undè ejusdem sessionis Canone 32. additur. Si quis dixerit, hominis justificati bona opera ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona justificati ipsius MERITA: aut ipsum non verè MERERI AUGMENTUM GRATIÆ, & ipsius vitæ aternæ consecutionem, anathema sit.

De morte Christi pro omnibus.

Mors Christi pro omnibus.

53. *J*esus Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine primogenitos, id est, electos, de manu Angeli exterminatoris. Est 32.

Accedit hæc ad Alexandrinam 4. Dedit semetipsum redemptionem pro omnibus, & solis fidelibus. Imò ubi illa ad omnes fideles (quos inter non omnes sunt electi) redemptionem extendit, hæc eam ad solos Electos, seu Prædestinatos videtur coarctare. Non sic D. THOMAS lect. 1. ad Corinth. Sanguis Christi est propitiatio pro peccatis nostris. & pretium sanguinis ejus est sufficiens ad salutem OMNIUM. Et 3. p. q. 8. a. 3. Dicitur 1. Joan. 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantum, sed etiam PRO TOTIUS MUNDI. Deinde 1. Timoth. 4. Christus est Salvator OMNIUM HOMINUM. Præverat & Apostolus tum ad Hebræos 2. Videmus Jesum propter passionem mortis, gloriâ, & honore coronatum, ut PRO OMNIBUS GUSTARET MORTEM: Tum 2. ad Corinth. 5. PRO OMNIBUS MORTUUS EST CHRISTUS. Nullus hinc omninè

omnino excipitur, non REPROBUS, non infidelis, non Scytha, non Barbarus. Pro omnibus omnino, pro aeterna omnium salute mortuus est Christus. Vide superius pag. 70., 71., & 188.

54. *Prob! quantum oportet bonis terrenis, & sibi metipso renuntiasse, ad hoc, ut quis fiduciam habeat sibi, ut ita dicam, appropriandi Christum Jesum, ejus amorem, mortem, & Mysteria, ut facit Sanctus Paulus dicens: Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Est 33.*

Ad solenne igitur Sanctos, & in bonorum terrenorum repudiatione Sanctum Paulum imitantes spectat sibi appropriare, ut ita dicam, Jesum Christum, ejus amorem, mortem, & Mysteria? an illis tantum cum Apostolo exclamare licet, *Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me?* Interim Ecclesia unumquemque, gravissimum etiam peccatorem obligat, ut hæc verba Symboli Constantinopolitani tam dulcia, tam pia, tantum solatii spirantia sibi applicet. QUI PROPTER NOS HOMINES, ET PROPTER NOSTRAM SALUTEM DESCENDIT DE CÆLIS. Non ait Ecclesia, propter nos *Prædestinatos*, nos *Iustos*, nos *à bonis terrenis, & à nobismetipsis avulsos*, sed PROPTER NOS HOMINES, ut & significet Christum ad singulos prorsus homines redimendos passum esse, & ut *quilibet hominum in individuo* Christum ut suam credat, agnoscat, adoret, veneretur, inclamet *Redemptorem*. Vide etiam D. THOMAM locis præcitaris.

55. *Desideria Christi semper habent suum effectum, pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat. Est 31.*

Si desideria Christi suum semper habeant effectum, non igitur verè desideravit salutem æternam eorum qui pereunt (in hypothesi enim desiderii *semper efficacis* omnes salvarentur) sed tantum desideravit salutem eorum, qui salvantur. Christus tamen verè, & sincerè VULT OMNES HOMINES SALVOS FIERI I. ad Timotheum 2. Qui pereunt, hoc isti suæ perversæ impudent volunt.

rati. Id patet ex D. THOMAS 3. dist. 20. q. 1. a. 1. q. 1. ad 2. *Quod omnes homines non reparantur, seu salvantur, non est ex insufficientiâ medicina reparantis, sed ex defectu eorum, qui reparationis effectum IN SEIPSIS IMPEDIUNT per peccata sua, ut liquet ex verbis sequentibus D. Angelici scribentis in illud Matth. 26. Qui pro multis effundetur &c. Si consideremus, inquit, effectum passionis, non habet effectum nisi in his, qui salvantur, ET HOC EX CULPÂ HOMINUM.*

Porrò quòd desideria Christi suum non semper habeant effectum, id perspicuum est inter alia ex Matth. 23. *Quoties volui congregare filios tuos, & noluisti!* Vides hîc desiderium, seu voluntatem Christi: VOLUI: sed effectum suo frustratam per reluctantem peccatoris voluntatem, ET NOLUISTI.

56. *Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter. Est 30.*

Si omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter, evidenter sequitur juxtâ precedentis propositionis fundamenta, quòd Deus non velit salutem eorum, qui pereunt, alioquin, cum voluntas Dei secundum *Quesnel*, semper suum habeat effectum, seu sit infallibilis; omnes omninò salvarentur: hoc igitur posito, quòd Deus non velit salutem eorum, qui pereunt; Deus etiam non vult omnes homines salvos fieri, quod repugnat Apostolo numerò præcedenti.

57. *Quando Deus vult salvare animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis sequitur voluntatum Dei. Est 12.*

Idem quod prius. Cum effectus indubitabilis sequatur voluntatem Dei, cum illa semper sit infallibilis, semper suum adferat effectum, non vult Deus consequenter salutem cuiusquam, qui perit.

Object.

At, inquit Author Propositionum, dicitur Joan. 4. *Oves... non peribunt in æternam, nec rapiet eas quisquam de manu meâ.* Itaque omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter, & quando Deus vult salvare animam, effectus indubi-

dubitabilis sequitur voluntatem Dei. Id verum est de voluntate Dei absolutâ, & efficaci; quæ semper, & infallibiliter suum habet effectum. Et in Resp. tali sensu inquit D. THOMAS 1. p. q. 19. art. 6. *Impossibile est, quòd Divina voluntas suum effectum non consequatur.* Juxtâ talem verò voluntatem intelliguntur verba ista Joan. 4. *Oves non peribunt in aeternum, nec rapiet eas quisquam de manu meâ.* Secùs dicendum est de voluntate antecedente, ut loquuntur, & inefficaci, quæ tamen vera & sincera voluntas in Deo est, & quâ vult omnes homines salvos fieri. Propositiones autem istæ nihil meminerunt de voluntate efficaci, seu absoluta.

Cæterùm nihil ex hâc damnatâ, vel præcedenti Constituta. eruitur adversùs Prædestinationem gratuitam, quæ non est preparatio beneficiorum Dei, quæ certissime, tangit liberantur, quicumque liberantur: & quæ certissime prædestinè, ET INFALLIBILITER consequitur suum effectum D. THOMAS 1. p. q. 23. art. 6. in corp.

gratuitam
* Est Augustini.

De Ecclesia.

58. **N**ota Ecclesia Christiana est, quòd sit Catholica, comprehendens & omnes Angelos Cæli, & omnes electos, & justos terræ, & omnium seculorum. Est 72.

Ergòne insignis illa nota Ecclesiæ, quòd scilicet sit Catholica, coarctatur ad electos, & justos? Cur non comprehendit & injustos, seu peccatores? Ecclesia apud omnes Theologos semper constitit ex omnibus Fidelibus. Ecclesia est congregatio Fidelium. D. THOMAS 3. p. q. 8. a. 4. ad 2. Inter illos verò & sunt justi & injusti. Hanc in rem adducit Angelicus variis in locis parabolam istam Matthæi 13. *Simile est regnum Cælorum sagena missa in mare, & ex OMNI genere piscium congreganti.*

59. Quid est Ecclesia, nisi cætus filiorum Dei, manentium in ejus sinu, adoptatorum in Christo, subsistentium in ejus persona, redemptorum ejus facta.

sanguine, viventiam ejus spiritu, agentium per ejus gratiam, & expectantium gratiam futuri saeculi? Est 73.

Si Ecclesia illos tantum contineat, legitur in eam locum non tenent peccatores: Isti enim non vivunt spiritu Dei, nec agunt per ejus gratiam. Sane, praeter celebrem similitudinem de bonis & malis piscibus, SS. Patres & Theologi, ut exprimerent Ecclesiam componi ex bonis, & malis, illam passim appellarunt *aream*, in qua sunt *grana* & *paleae*, *agrum*, in quo sunt *frumenta*, & *zizania*, *convivium*, in quo sunt *boni*, & *malis* dilcumbentes, *ovile*, in quo sunt *oves*, & *hoedi*.

60. *Ecclesia, sive integer Christus, incarnatum verbum habet, ut Caput, omnes vero Sanctos, ut membra. Est 74.* Itaque peccatores non sunt membra Christi, proindeque nec Ecclesiae. Vide numerum 62.

61. *Ecclesia est unus solus homo, compositus ex pluribus membris, quorum Christus est caput, vita, subsistentia, & persona; unus solus Christus compositus ex pluribus Sanctis, quorum est Sanctificator. Est 75.*

Si Ecclesia sit unus solus Christus compositus ex pluribus Sanctis, quorum est Sanctificator; ergo rursus injusti non componunt Ecclesiam.

62. *Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Christi, cessat interiùs habere Deum pro Patre, & Christum pro capite. Est 77.*

D. THOMAS 3. p. q. 8. a. 3. O. *Christus primò, & principaliter est caput eorum, qui sibi actu uniuntur per gloriam: secundo eorum, qui actu uniuntur sibi per charitatem. Tertio eorum, qui actu uniuntur sibi PER FIDEM, scilicet expertem charitatis. Igitur qui non ducit vitam dignam Filio Dei, seu qui non est in gratiâ, aut charitate, dummodò sit in eo Fides, non cessat tamen habere interiùs Christum pro capite.*

Object.

At inquis, D. Thomas ad 2. dicit, qui subduntur peccatis mortalibus, non sunt membra Christi actualiter, adeoque Christus non est illorum caput.

Non

Non sunt illi , fateor , membra per actualem *Resp.* unionem charitatis , ut perspicuum est ex verbis allegatis in corpore ; sunt tamen membra Christi per *Fidem* , ut liquet tum ex eodem loco , tum ad 2. *Percipiunt tales (peccatores) à Christo quemdam actum vite , qui est CREDERE.*

63. *Separatur quis à populo electo , cujus figura fuit populus Judaicus , & caput est Jesus Christus , tam non vivendo secundum Evangelium , quam non credendo Evangelio. Est 78.*

Separatur quidem aliquis à populo electo , cujus caput est Christus , non vivendo secundum *Evangelium* : in quantum non communicat cum populo isto per gratiam : datur enim communio Sanctorum , seu justorum in bonis operibus , quorum radix est *gratia* : non tamen est ab eo , nec à Christo totaliter avulsus ; quatenus etiamnum fidem Evangelii retinet. Undè per illam *Capiti* , membrisque suis conjungitur. *Christus est caput eorum , qui sibi actu uniuntur PER FIDEM. D. THOMAS* loco citato.

Cæterum in hâc binâ Propositione observandum est , quòd si peccatores desinant esse membra Jesu Christi , seu illum habere pro Capite , quod tunc inquam , peccatores non sint etiam membra Ecclesiæ. Id si ita sese habeat ; quàm vereor , ne dum peccatoribus Ecclesia occluditur , omnis deniquè eisdem obferetur authoritas. Etenim facilè est , ut quibus membri denegas honorem , deneges & à capite influxum , & asseras neminem particularis , aut universalis Ecclesiæ caput esse posse , qui nullius Ecclesiæ pars est , vel membrum. Quòd utròque posito , malorum & vacillabit authoritas , & jurisdictio , ac tandem de totius ministerii , & Hierarchiæ dubitabitur exercitio. Consequentias istas inficiabitur *Quesnel* , & meritò quidem. Non defuerunt tamen , qui admiserunt , & eas ex positis principiis legitimè deduci professi sunt.

Negat etiam haud dubiè propositionum Author sequèlam *Calvinismi* , quæ ex hisce assertionibus

eruitur. Calvinismus enim non conflatur Ecclesiam nisi ex electis, sive *justis*, seu viventibus secundum Evangelium.

64. *Nihil spatiosius Ecclesiâ Dei, quia omnes electi, & justis omnium seculorum illam componunt. Est 76.*

An nihil spatiosius Ecclesiâ Dei? certè hinc malos ab eâ excludi, illinc bonorum numerum, non comparatè ad malos solùm, sed & in se absolute ita restringi video, ut fermè dubitem, an extra baptizatorum fasciolas quaerendi sint. Præsentem Propositionem confer cum quadragesimâ teniâ num. 50. *Primus effectus gratiæ baptismalis est facere, ut moriamur peccato, adeo ut spiritus, cor, sensus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus mundi. Ut quis justus sit, requirit hæc posuio, ut ille baptizatorum statum omnis omnino pugnae aut tentationis instar cadaveris expertem imitetur. Enimverò quam pauci sunt, qui fictitiam illam, sine omni sensu, tentatione, conflictu, illecebrâ cadaveris spiritualem mortem experiuntur, aut experti sunt! Quanta igitur justorum, & Ecclesiæ membrorum paucitas! Non itaque dicendum; nihil spatiosius, sed potius nihil est arctius, aut minus spatiosum Ecclesiâ Dei. Quod sanè tollit ejus universalitatem. Vide D. THOMAM & num. præcitato, & hic per totum.*

De Lege Veteri & Nova.

Lex Veteris, & Nova.

65. **D**iscrimen inter fœdus Judaicum, & Christianum est, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in suâ impotentia: in isto verò Deus peccatori dat, quod jubet, illum suâ gratiâ purificando. Est 6.

D. THOMAS I. 2. q. 98. a. 2. ad 4. *Quamvis lex vetus non sufficeret ad salvandum homines, tamen aderat aliud auxilium à Deo hominibus simul cum lege, per quod salvari poterant, scilicet fides Mediatoris.*

diatoris, per quam justificati sunt antiqui Patres. 77
 Et sic Deus non deficiebat hominibus, quin DARET
 EIS SALUTIS AUXILIA. Non igitur in fœdere Jus-
 daico fuit homo relictus in sua impotentia. Alio-
 quin quis in eo salvari potuisset? Quis valuisset ad-
 implere præcepta? Nullus poterat juxtâ Proposi-
 tionem. Sed nonnè Josue 11. Ipse dicitur uni versa
 mandata complevisse, nec unum quidem verbum
 præterisse quod præceperat Dominus Moysi? Nonnè
 & 4. Regum 23. Jozias narratur fecisse juxtâ om-
 nem legem Moysi? Parentes quoquè Sancti Joan-
 nis Baptistæ Luc. 1. leguntur incedentes in omnibus
 mandatis, Et justificationibus Domini sine quarelâ.
 Sed vide, quò tendat Propositio. Negari nequit va-
 rios fuisse justos in antiquo testamento. Illis tamen
 justis non solum aliqua præcepta (ut habet prima
 Janseniana) sed omnia omninò erant observatu
 impossibilia. Relinquebatur homo in suâ impoten-
 tiâ. Conspicis hîc consequenter dogma Jansenii
 renovatum.

Sed annè in novâ lege semper nobis dat Deus
 id, quod jubet nos suâ gratiâ purificando? Largien-
 do semper gratiam efficacem? aliam enim, juxtâ
 superius tradita de gratiâ non agnoscit Quesnel:
 vide ibidem Propositiones illam materiam concer-
 nentes.

66. Qua utilitas pro homine in veteri fœdere, in
 quo Deus illum reliquit ejus propria infirmitati,
 imponendo ipsi suam legem? Qua verò felicitas non
 est admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat,
 quod petit à nobis. Est 7.

Nullanè ergò utilitas veteris Legis? Magna
 certè fuit illius utilitas, & per omnem modum ad
 Rom. 3. Valebat inter alia, tum ut Judæi reco-
 gnoscerent se esse peccatores, juxtâ illud ad Rom.
 3. Per legem cognitio peccati: tum, ut dum Israë-
 litæ agnoscerent se esse peccatores, intelligerent
 sibi opus esse Salvatore, eumque propterea & ar-
 denter desiderarent, Et recurrerent ad auxilium
 gratia ejus. D. THOMAS hîc ad 3. Illa autem gra-
 tia

tia eam petentibus, & flagitantibus non deerat. Undè per gratiam, ac fidem Mediatoris Christi legem implere, & salvari poterant. Falsum igitur est, quod Deus in veteri legi relinqueret hominem propriæ infirmitati imponendo ipsi suam legem, & nullum ei omninò robur ad ejus impletionem conferendo. *Sic Deus non deficiebat hominibus, quin daret eis salutis auxilia, ut statim Angelicus.*

Secunda pars Propositionis (*Quæ felicitas non est admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis*) 2. Illa pars profligata manet ex præcedentibus. Sanè multa sunt, quæ Deus petit à nobis, quæ tamen non donat, donaret autem; motus fortiores, vigorosiores, & efficaces producendo in nobis, si non pravâ, & perversâ voluntate resisteremus gratiæ ipsius *sufficienti*, quæ reddit nobis illa, quæ Deus petit à nobis, simpliciter possibilia.

67. *Nos non pertinemus ad novum fœdus; nisi in quantum participes sumus nova ipsius gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit. Est 8.*

Si non pertinemus ad novum fœdus, ad Ecclesiam Jesu Christi, nisi in quantum sumus participes gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit, hoc est, gratiæ *efficacis*, igitur ad illam non pertinent, qui *resistunt gratiæ*; qui illam concupiscentiis, & peccatis suffocant: ergò Ecclesia, seu novum fœdus non constat ex peccatoribus, sed *solis justis*, quod statim refutatum est in propositionibus de Ecclesiâ.

De Timore & Amore.

Timor & Amor. 68. *SI solus supplicii timor animat pœnitentiam; quò hæc est magis violenta, eò magis ducit ad desperationem. Est 60.*

D. THOMAS 3. p. q. 85. art. 5. *Isaiâ 26. dicitur: à timore tuo concepimus & peperimus spiritum salutis. Si timor concipiat, & pariat spiritum salutis, seu*

seu pœnitentiæ salutaris, non igitur *solus* (absente scilicet amore) *supplicis timor* animans pœnitentiam ducit ad desperationem.

¶ 69. *Timor non nisi manum cohibet, cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore justitiæ non ducitur.* Est 61.

D. THOMAS loco citato. *Actus* (in ordine ad pœnitentiam) est motus timoris servilis, quò quis timore suppliciorum à peccatis retrahitur. Et Augustinus in Psalm. 127. *Alius non in hac vitâ patè timet, sed gehennam timet, ubi verms eorum non morietur, & ignis eorum non extinguitur. Audiunt hac homines, & quia verè futura sunt impiis, timent, & continent se à peccatis.* Undè & consuetudo peccandi timore franatur. Serm. 15. de verbis Apostoli cap. 19. *Ruit igitur illud. Timor non nisi manum cohibet.*

Reliquæ particulæ. *Cor eorum &c.* similiter errorem includunt. Juxtà illas; tamdiu quis peccato addicitur, id est, tamdiu peccat, quamdiu ab amore justitiæ non ducitur. Quasi metus gehennæ peccatum foret, & quidem tanto tempore continuatum, quântò quis ab amore justitiæ non ducitur. Aliter sanè Angelicus eodem articulo. *Actus pœnitentiæ à timore servili procedit.* An verò actus pœnitentiæ peccatum est, & quidem continuatum, quousque non advenit amor justitiæ?

Cæterùm ultrà dolorem de peccato ob metum gehennæ, necessarium ad justificationem cùm Sacramento pœnitentiæ consequendam probabiliùs arbitramur. *Amorem aliquem Dei benevolum.* Requiritur enim dolor de peccato, ut peccatum est, illud autem est offensa, seu malum Dei, adeòque exigitur dolor de peccato, ut est offensa Dei, proindèque amor Dei benevolus, cui per culpam malum gravissimum, atrocissimamque injuriam intuli: ejusdem enim rationis est, ait S. Doctor 2. 2. q. 34 2. 3. O., *Quòd velimus bonum alicujus, & quòd odimus malum ejus.* Formidolosè verò attritus non trahitur de peccato, ut offensa, seu malum

malum Dei est , sed ut malum sui est , quatenus scilicet propter illud æterna ipsi poena infligenda est.

70. *Qui à malo non abstinere nisi timore pœne, illud committit in corde suo, & jam est reus coram Deo. Est 62.*

Hæc assertio est affinis præcedenti : nec discrepat ab Alexandrina 15. *Atitio, qua ex gehenna, & pœnarium metu concipitur, non est bonus motus.*

* *Ordinaria.*

Sic verò D. THOMAS 2. 2. Q. 19. a. 4. O. *Nullum est malum à Spiritu sancto, sed timor servilis est à Spiritu sancto : quia super illud Rom. 8. Non accepistis spiritum servitutis &c., dicit Glossa * unus spiritus est, qui facit duos timores, scilicet SERVILEM, & castum, ergò timor servilis non est malus, non est peccatum. Proinde qui à malo non abstinere, nisi timore pœnæ, non committit illud in corde suo, nec est reus coram Deo.*

Suffragatur etiam Tridentinum sess. 14. cap. 4. *Metum gehennæ asserens donum Dei esse, ac Spiritus Sancti impulsus, & sess. 6. canone 8. hæc profert. Si quis dixerit gehennæ metum, per quem à peccando abstinemus, PECCATUM ESSE, anathema sit.*

An etiam peccabat David, an reus erat coram Deo, dum toties exclamabat. *Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui?* An peccatum est sequi exhortationes Christi? *timete,* inquit Christus Math. 10. *timete eum, qui potest & corpus, & animam perdere in gehennam.*

Undè Christus quoquè, cum peccatum sit hortari ad peccatum, deliquisset (quod absit) verba hæc fundens hortatoria.

71. *Baptizatus adhuc est sub lege, sicut Judæus, si legem non adimpleat, aut adimpleat ex solo timore. Est 63.*

Propositio duo dicit : primum, quòd *baptizatus adhuc est sub lege, sicut Judæus, si legem non adimpleat : Quasi verò nullus unquam Judæus legem adimplet, quod repugnat Lucæ 1. Ubi leguntur*

leguntur Parentes S. Joannis Baptistæ *incedentes in omnibus mandatis, & justificationibus Domini sive quarelâ.* Aliud est, quod baptizatus est sub lege, si legem non adimpleat ex solo timore. Hoc etiam falsum est; quia *Lex vetus*, inquit D. THOMAS I. 2. q. 107. art. 1. *dicebatur lex timoris, in quantum inducebat ad observantiam preceptorum per comminationem quarundam pœnarum temporalium, & temporalia quadam promissa: in lege autem nova, qui legem adimplent ex solo timore, illi ducuntur metu vel pœnarum æternarum, vel felicitatis, aut promissionis æternæ amittendæ.* Quamquam & hoc universaliter non sit de omnibus Judæis intelligendum. Varii enim inter illos corporalia supergressi, ad æterna mentem erigebant.

72. *Sub maledicto legis numquam fit bonum, quia peccatur sive faciendo malum, sive illud non nisi ob timorem evitando.* Est 64.

D. THOMAS I. 2. q. 91. art. 5. *Ad legem pertinet inducere homines ad OBSERVANTIAM MANDATORUM: & HOC LEX VETUS FACIEBAT TIMORE PŒNARUM.* Si lex vetus inducebat hominem ad observantias mandatorum timore pœnarum; erroneum est; quod numquam in illa fieret bonum, erroneum, quod fieret malum, illud non nisi ob timorem evitando.

Miserrimi profectò, & inextricabili peccandi necessitate irretiti Judæi! ergò lex erat observatu impossibilis, quod repugnat Deut. 30. *Mandatum, quod ego precipio tibi, NON SUPRA TE EST. . . . juxtâ te est sermo valde in ore tuo, & in corde tuo, ut facias illum.* Ergò peccabant quocumque se verterent, sive legem adimplerent, sive non, ergò & lex mala erat, cum sine peccato adimpleri non posset, quod refutat Apostolus ad Rom. 7. *Lex sancta est, & mandatum sanctum, & justum & bonum, & iterum. Consentio legi, quoniam bona est.*

73. *Moyſes, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores leges mortui ſunt abſquè eo, quod ullum Deo dederint filium, cum non effecerint niſi mancipia per timorem. Eſt 65.*

D. THOMAS I. 2. q. 107. a. 1. *Fuerunt aliqui in ſtatu veteris teſtamenti habentes charitatem, & gratiam Spiritûs Sancti, qui principaliter expectabant promiſſiones ſpirituales, & æternas; quos inter certè eminent Moyſes, Prophetæ, & nonnulli Sacerdotes, & Doctores legis, habere autem charitatem, & gratiam Spiritûs ſancti, eſt dare Deo filium: Sumus filii Dei ad Rom. 8. Falſum eſt itaque, quòd nullum illi dederint Deo filium. Erant quidem Iſraëlita mancipia ob multitudinem præceptorum, quibus erant gravati, ob pœnas, quas lex in tranſgreſſores decernebat, aliaque onera; & in tantum lex vetus dicebatur lex timoris: erant tamen plures inter eos filii ratione adoptionis divinæ, ſeu gratiæ. Iſraëlita, quorum eſt adoptio filiorum, ad Rom. 9.*

74. *Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipſum venire cum brutalibus paſſionibus, nequè adduci per inſtinctum naturalem, aut per timorem ſicut beſtia, ſed per fidem, & per amorem, ſicut filii. Eſt 66.*

Inepta propoſitio! quodnam eſt donum Dei in brutis animantibus? Nonnè timor in illis naturalis eſt? Nonnè verò timor gehennæ ſupernaturalis? (contrarium eſt damnatum in *Alexandrina* 14. *Timor gehennæ non eſt ſupernaturalis*) Nonnè timor gehennæ eſt donum Dei? *Timor ſervilis eſt donum Spiritûs Sancti.* D. THOMAS I. 2. q. 19 a. 6. Quid autem prohibet Deo appropinquare cum ſuis donis?

75. *Timor ſervilis non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, iniuſtum, intractabilem. Eſt 67.*

Certè peccatum eſt, & quidem blaſphemix, Deum ſibi repræſentare, ut Dominum... *iniuſtum, intractabilem.* Timor itaque ſervilis peccatum eſt, quod

quod suprà refutavimus ad num. 73. ; si timor ille sic peccatum, non est oprandum proindè, ut quis concuriatur timore Dei. Contrà quod dicitur Deut. 5. *Quis det eos talem habere mentem, ut timeant me?* Quòd verò timor ille nullo pacto sit peccatum, declarat D. THOMAS 2. 2. q. 54. a. 2. *Timor Dei operatur ad vitationem cujuslibet peccati; operari ad vitationem peccati, nullo modo peccatum est.*

De afflictione Innocentis.

76. **N**Unquam Deus affligit innocentes, & afflictiones semper serviunt vel ad puniendum innocentis peccatum, vel ad purificandum peccatorem. Est 70.

Sic autem Bajana 72. *Omnes omnino justorum afflictiones sunt ultiones peccatorum ipsorum, unde Job, & martyres, quæ passi sunt, propter sua peccata passi sunt.*

D. THOMAS 2. 2. q. 164. art. 1. ad 4. *Pœnalitates, seu afflictiones diversimodè in diversis inveniuntur... vel propter remedium salutis ejus, quæ hujusmodi pœnalitatibus subditur, ut scilicet per hoc à peccatis arceatur, aut etiam DE VIRTUTIBUS NON SUPERBIAT, ET PER PATIENTIAM CORONATUR.* Non igitur (quamvis crebrò pœnæ gravissimæ vel in hâc vitâ ob commissa crimina peccatoribus infligantur) afflictiones semper serviunt ad puniendum peccatum &c. alia motiva, quæ hic etiam allegat Angelicus, divina habet Providentia. Undè Deus sæpè affligit Innocentes. Nonnè innocens erat Deipara, de quâ tamen dicitur: *tuam ipsius animam pertransibit Gladius* Lucæ 2. cap. ? Nonnè innocentes pueri, à bimatu & infra ab Herode interempti? plerique enim per Circumcisionem, aliave Sacramenta à peccato originali mundati erant. Nonnè innocens, sanctus, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis factus Redemptor noster ad Hebræos 7. ? Christum nihilominus oportuit pati, & ità intrare in gloriam suam. Lucæ 24.

De dispensatione à Lege.

*Dispensa- 77. H*omo ob sui conservationem potest se dis-
*pen- sio à lege. pensare ab eâ lege, quam Deus condidit
 propter ejus utilitatem. Est 71.*

Homo itaque ob sui conservationem potest se generaliter (nihil hîc distinguit auctor) dispensare ab eâ lege, quam Deus condidit propter ejus utilitatem: omnis autem lex ordinatur ad utilitatem hominis; proindè ab omni lege sive naturali, sive divinâ ob sui conservationem sese ille dispensare potest. Sanè lex de capessendâ fide catholicâ vergit ad utilitatem animæ: sed ecce Tyrannus *Titio* minatur mortem, si illam capeffat; poterit igitur *Titius* ob sui conservationem, ob evitacionem pœnarum se dispensare à lege de amplectendâ fide nostrâ. Sed & alter Christianus est; urgetur verò à Principe, ut Christi nomen ejuret, Jovique sacrificet, nâ faciat, mortem crudelissimam subiturus: nonnè talis juxtâ assertionem illam, ut se tormentis subducat, se à lege divinâ de non colendis diis alienis poterit eximere? Nonnè & alius, ut declinet necem, quam vir potens ei intentat, nisi falsum proferat testimonium, illud potest cructare, ut vitam tueatur? Cæteris exemplis obviis superledeo.

Non sic D. THOMAS 1. 2. q. 100. art. 8. in corpore. PRÆCEPTA DECALOGI SUNT OMNINÒ ETIAM IN PERICULO MORTIS INDISPENSABILIA. Sed has sequèlas certè non admittit Quesnel; & ipsam assertionem inadvertenter è calamo fluxisse crediderim.

De Pœnitentia.

*Pœniten- 78. I*gnoramus, quid sit peccatum, & vera pœni-
tia. tentia, quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit, & detrectamus separationis istius ferre confusionem. Est 88. Expende hanc unâ cum sequenti.

79. Mo.

79. *Modus plenus sapientiâ, lumine, & charitate, est dare animabus tempus portandi cum humilitate, & sentiendi statum peccati, petendi spiritum pœnitentiæ, & contritionis, & incipiendi, ad minus, satisfacere justitiæ Dei, antequam reconcilientur. Est 78.*

Utraque propositio non obscure innuit satisfactionem ordinariè absolutioni, seu reconciliationi esse præmittendam: nec multùm videtur esse remota ab Alexandrinâ 17. Per illum praxim mox absolvendi pœnitentiæ ordo est inversus: uti nec à 16. & 18.

D. THOMAS 2. 2. q. 10. art. 12. Jam toties citato. *Consuetudo Ecclesiæ semper est in omnibus amulanda.* Fuit verò jam ab aliquot retrò sæculis Ecclesiæ consuetudo, quòd satisfactio, seu opera pœnalia ordinariè absolutionem non præcesserint, itaque nec modo illa debent absolutionem ordinariè, seu regulariter præcedere. Nec ignoramus, quid sit peccatum, & vera pœnitentiæ, quandò volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit. E contra dum post peccatum commissum, ad pœnitentiæ Sacramentum confugimus, dum peccatum præsertim non magnæ adhæsiõnis ex animo detestamur, dum ad opportuna adhibenda remedia, quæ Confessarius præscribet, nos promptos ostendimus, ita ut de dispositione nostrâ prudens possit Director formare iudicium; Tunc reverà percipimus quid sit peccatum. Peccatum scilicet nos suo pondere, ut Patres loquuntur, *trahit ad aliud: & ideò volumus restitui possessioni bonorum, possessioni Divinæ gratiæ, quâ nos peccatum spoliavit.* Ardenter absolutionem flagitamus, ut gratiâ donemur Sacramentali, quâ adversus quoslibet dæmonis insultus muniamur, robaremur, protegatur, conservemur.

Porro præsentem non ineptè materiæ applicanda sunt illa, quæ eximius Steyaertius adducit pag. 273. Si sola consulatur antiquitas (seu prisca

„ Ecclesiæ consuetudo) spretâ Ecclesiâ hodiernâ ,
 „ seu ejus praxi, omnia sursum, deorsum verti oportet
 „ in Theologiâ. Soli proindè hi ab erroribus
 „ semper manserunt, & manebunt immunes, qui
 „ Ecclesiæ sui temporis indivulsè adhæserint, quæ
 „ tam hodiè, quam heri est *columna, & firmamentum veritatis*, quæ proindè errare non potest,
 „ *utpote à Spiritu sancto instructa.* 3. p. 83. a. 5.

Cæterum accuratè notandum est, nos hîc locutos fuisse de satisfactione ordinariè absolutioni non præmittendâ. Nolim autem hoc semper & in omni eventu practicandum esse. Poterit enim quandòque Sacerdos pœnitenti injungere, ut satisfactio, puta Vigiliæ, jejunium, aliaque opera pœnalia absolutionem præcedant, si ea tanquam judex, & medicus curationi ejus spirituali expedire judicaverit. Et in tali casu est *modus plenus sapientiæ, lumine, & charitate dare animabus tempus sentienti statum peccati &c.* Ut nimum spernimus Rigorem, ita effrænem averſamur Laxitatem. Charybdis illic hîc scylla est, scopuli sanè Naufragiis celeberrimi, proindè *medio tutissimus ibis.*

80. *Quartus decimus gradus conversionis peccatoris est, quòd cum sit jam reconciliatus, habet jus assistendi sacrificio Ecclesiæ.* Est 89.

*Antiqua
 Ecclesiæ
 disciplina
 quoad pœnitentes.*

SS. Gregorius Neocæsariensis, & Basilius Magnus in suis pœnitentium Canonibus, aliique veteres Patres quatuor publicè pœnitentium distinguunt species, seu classes, scilicet *flentium, auditorum, substratorum, & consistentium.* Flentes arcebantur ab Ecclesiæ foribus. Auditores juxta fores ecclesiæ, ab earum tamen limine exclusi in summo mœtore, ac squallore fassis, & ciliciis amicti versabantur. Substrati porrò intra ecclesiæ partem, quæ à forium Liminibus primùm occurbat, & Narthex vocabatur, admitti solebant, ibique missæ partem illam, quæ Catechumenorum dicebatur, nec non Homiliam, & Sermonem, qui in Ecclesiâ de suggestu post Evangelium pronuntiabatur, unâ cum Catechumenis audiebant, sed
 antiè

antè Offertorium , ne Myſteriis ineffabilibus intereſſent , ſimul cum illis altâ voce Diaconi à liminibus Templi omnino excludebantur. Soli conſiſtentes , ſeu jam reconciliationi deſtinati in Templo ad finem uſque ſacri perſiſtebant.

Hanc priſcam Eccleſiæ diſciplinam videtur quodammodo renovare velle hæc aſſertio. En peccator, inquit , dum eſt *jam reconciliatus* (non exprimitur, utrum publicus ſit peccator ille, an privatus,) habet jus aſſiſtendi ſacrificio Eccleſiæ. Sed & conſiſtentes, ſeu *nondum actualiter reconciliati* Sacrificio uſque ad finem intereſſe poterant , undè minùs videtur quadantenus peccatori indulgère pro poſitionem Author, quam vel Antiquæ Eccleſiæ praxis.

Sanè aſſertioni non aliud opponendum eſt , quàm præfata illa, & ineluctabilis D. THOMÆ Authoritas. ECCLESIAE CONSUEUDO SEMPER EST IN OMNIBUS æMULANDA. An verò nunc Eccleſiæ conſuetudo eſt auditionem ſacri peccatoribus prohibère ? nonnè eſt contra omnes fideles (quos inter recensendi ſunt peccatores , non enim per peccatum mortale amittitur fides) nonnè ; inquam , omnes fideles ſub gravi illâ obligat , ut diebus Dominicis, & Feſtis Miſſæ interſint ? ruit igitur de ſe pro poſitio.

De Excommunicatione , & Perſecutione.

81. **E**cclēſia auctoritatem excommunicandi hæc Excom-
bet, ut eam exerceat per primos Paſtores munica-
de conſenſu ſaltem præſumpto totius corporis. Eſt 90. tio

Viſum eſt tum hîc , tum in ſequenti titulo de perſecutio
Lectione ſcriptura ſacra , propter materiæ , quam utrobique Propoſitiones continent , identitatem , non ad ſingulas deſcendere , ſed ſimul omnes diſcutere.

82. Excommunicationis injuſta metus, nunquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro :

nanquam eximus ab ecclesiâ , etiam quando hominum nequitia videmur ab eâ avulsi , quando Deo , Jesu Christo , atque ipsi Ecclesiâ per charitatem affixi sumus. Est 91.

83. Pati potius in pace Excommunicationem , & anathema injustum , quàm prodere veritatem , est imitari sanctum Paulum : tantùm abest , ut sit erigere se contra Authoritatem , aut scindere unitatem. Est 92.

84. Jesus quandoque sanat vulnera , quæ præceps primorum Pastorum festinatio infligit sinè ipsius mandato : Jesus restituit , quod ipsi inconsideratò zelò rescindunt. Est 93.

85. Nihil peiorem de Ecclesiâ opinionem ingerit ejus inimicis , quàm vidère illic dominatum exercere supra fidem fidelium , & fovèri divisiones propter res , quæ nec fidem ledunt , nec mores. Est 94.

86. Veritates eò devenerunt , ut sint lingua quasi peregrina plerisque christianis , & modus eas prædicandi est veluti idioma incognitum : adeò remotus est à simplicitate Apostolorum , & supra communem captum fidelium ; neque satis advertitur , quod hic defectus sit unum ex signis maximè sensibilibus senectutis Ecclesiæ , & ira Dei in filios suos. Est 95.

87. Deus permittit , ut omnes potestates sint contrarie Prædicatoribus veritatis , ut ejus victoria attribui non possit , nisi Divina Gratia. Est 96.

88. Nimis sæpè contingit , membra illa , quæ magis sanctè , ac magis strictè unita Ecclesiæ sunt , respici , atque tractari tamquam indigna , ut sint in Ecclesiâ , vel tanquam ab eâ separata ; sed iustus vivit ex fide , & non ex opinione hominum. Est 97.

89. Status persecutionis , & pœnarum quas quis tolerat tamquam Hereticus , flagitiosus , & impius , ultima plerumque probatio est , & maximè meritoria , utpotè quæ facit hominem magis conformem Jesu Christo. Est 98.

90. Pervitacia , præventio , obstinatio in nolendo

aut aliquid examinare, aut agnoscere se fuisse de-
ceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem
mortis id, quod Deus in suâ Ecclesiâ posuit, ut in eâ
esset odor vitæ, v. g. bonos libros, instructiones,
sancta exempla. Est 99.

91. Tempus deplorabile, quò creditur honorari
Deus persequendo veritatem, ejusque discipulos;
tempus hoc advenit. Haberi, & tractari à
Religionis Ministris, tamquam impium, & indig-
num omni commercio cum Deo, tamquam membrum
putridum, capax corrumpendi omnia in societate
sanctorum, est hominibus piis morte corporis mors
terribilior. Frustra quis sibi blanditur de suarum
intentionum puritate, & zelo quodam Religionis
persequendo flammâ, ferroque viros probos, si pro-
pria passione est excacatus, aut abreptus alienâ, pro-
pterea quòd nihil vult examinare. Frequenter cre-
dimus sacrificare Deo impium, & sacrificamus
diabolo Dei servum. Est 100.

Juvat hic in medium proferre egregiam ex his
junctis Propositionibus resultantem Parænesim,
quam Theobaldus de *Locis Theologicis* nuper pagi-
nâ 33. inseruit eximius noster *Norbertus van Bilfen*.

„ O tempus deplorabile, quo creditur honorari
„ Deus persequendo veritatem, ejusque discipulos!
„ quo potestates omnes Prædicatoribus veritatis sunt
„ contrariæ, & religionis ministri flammâ, ferro-
„ que persequuntur probos! Tempus hoc advēnit.
„ Sed agite veritatis Discipuli! permittit ista Deus,
„ ut Veritatis victoria, solius gratiæ suæ opus sit. Et
„ tantum abest, ut status ille persecutionem, & pœ-
„ natum, quas quis, tamquam hæreticus, flagitiosus,
„ & impius tolerat, à Piis timēri debeat, ut sit op-
„ tandus potius. Ultima certè hæc, & maximè me-
„ ritoria est probatio, utpotè quæ facit hominem
„ magis conformem Jesu Christo. Censurarum fortè
„ hic pertimescitis fulmina? Non equidem indig-
„ nor, laudo magis. Quid enim horrificum magis
„ est, quàm haberi ut impios, & omni cum Deo
„ commercio indignos? Tractari velut membra pu-
trida

,, trida , & in Societate Sanctorum , omnia corrup-
 ,, pendi capacia ? Mors ista Piis est , corporis omni
 ,, morte terribilior. Cogitate attamen , quòd justus
 ,, ex fide vivat , & non ex opinione hominum : quòd
 ,, Ecclesia excommunicandi auctoritatem habeat , ut
 ,, eam per primos Pastores exerceat (Notate hæc
 ,, Mysteria) de consensu , saltem præsumpto totius
 ,, corporis : deniquè quòd non exeamus ab Ecclesiâ ,
 ,, etsi hominum nequitia videamur expelli , dum
 ,, Deo , Jesu Christo , ipsique Ecclesiæ per charita-
 ,, tem affixi sumus. Vulnere infligat præceptis primo-
 ,, rum Pastorum festinatio ; sed ea vulnere quandò-
 ,, que Jesu sanat , si finè illius mandato inflicta sint :
 ,, tunc scilicet Jesus restituit , quod inconsideratò ze-
 ,, lô ipsi rescidèrunt. Nunquam igitur excommuni-
 ,, cationis injustæ metus , nos impedire debet ab
 ,, implendo debito nostro. Patiamur in pace excom-
 ,, municationem , & anathema injustum potius ,
 ,, quam prodamus Veritatem. Hoc tantum abest ut
 ,, sit erigere se contra auctoritatem , aut scindere
 ,, unitatem , ut etiam S. Paulum imitari sit. Hæc so-
 ,, lidissimo vobis sint solatio . dum persecutionum
 ,, vos procellæ obruunt , & diris omnibus devovemini
 ,, ab hominibus. Vos persequentium interim lugète
 ,, pervicaciam. Frustrà hî de intentionum suarum
 ,, puritate , aut quodam religionis sibi blandientur
 ,, zelo , dum aut propria passione excæcati , aut
 ,, abrepti alienâ , nedum agnoscere volunt se decep-
 ,, tos , sed ne examinare quidem. Lugète senescentis
 ,, Ecclesiæ defectum , & Dei iram in filios suos , qui
 ,, usque adeò cæcutiunt , ut Diabolo sacrificent Dei
 ,, servos , dum Deo putant sacrificare impios : adeò
 ,, balbutiunt , ut veritatis eis lingua , quasi pere-
 ,, grina sit : adeò sunt stupidi , ut non prædicandi
 ,, solum rudes , sed & veritatis idioma obliti sint : adeò
 ,, Matris famæ prodige , ut æmulorum odiosissimam
 ,, de exercito dominatu supra fidem , & conscientias
 ,, fidelium accusationem , ultrò & efficaciter confir-
 ,, ment : adeò cerebrosi , ut , propter res nihili & quæ
 ,, nec fidem , nec mores lædunt , divisiones fovère
 ,, obstinatè

„ obstinatè pergant : adeò tandem perversi , aut im-
 „ providi , ut libros , instructiones , sancta exempla
 „ &c. quæ Deus in Ecclesiâ suâ posuit , ut sint odor
 „ vitæ , per obstinatæ præventionis pervicaciam mu-
 „ tent quotidie in odorem mortis.

„ Quam nauci facient Superiorum leges , & cen-
 „ suras , qui hisce imbuuntur principiis ! Dummodò
 „ Magistrorum suorum auctoritate , aut præventionem
 „ propriâ sibi persuadere sciant læsam esse veritatem ,
 „ justitiam , vel fidelium libertatem ; frustra profectò
 „ minaberis Auctoritas , frustra spiritualem gladium
 „ distringes Dei Minister , quidquid moliaris , secura
 „ stabit sibi ipsi applaudens inobedientia , & Jesu No-
 „ minis scuto protecta à prætensis Jesu Pastorum
 „ vexis , ad invisibilis Pastoris fidenter provocabit
 „ tribunal ; & ultimis fulminibus perstricta , de ulti-
 „ marum probationum gloriabitur felicitate , S. Pauli
 „ imitationem læta jactabit , sibi què visa pientissima ,
 „ clamabit in pace patientiam. Sic eodem ore lau-
 „ datur , & deprimitur unitatis Auctoritas , & quod
 „ sectis ducum vitio , sibi vertunt virtuti : sic in Ma-
 „ trem excitantur filii , in Superiores subditi , & per
 „ Christianæ humilitatis , & modestiæ stragem , co-
 „ ronatur contumacia. Fugito hæc , quisquis ad Ro-
 „ mano-Catholici nomen & rem aspiras.

Porro tota hæc Propositionem moles corrui-
 unico D. THOMÆ ratiocinio 2. 2. q. 64. a. 5. ad 2.
 NULLUS EST JUDEX SUI IPSIUS , seu in propriâ
 causâ : undè debet se inferior COMMITTERE JU-
 DICIO ALIORUM. Contendunt propositiones illæ
 Excommunicationem , persecutionem , pœnas ,
 quas nonnulli patiuntur , esse *injustas* , à se stare
Veritatem , præcipitem esse primorum Pastorum
 festinationem in infligendis vulneribus , illos esse
præventos , & *obstinatos* , cum nedum agnoscere
 velint se fuisse deceptos , sed ne examinare qui-
 dem. At quis est judex in *Propriâ causâ* ? sanè sic
 quilibet litigans , si causâ cadat , accusare poterit
 Judices , illos præventos dicet , partium studio irre-
 citos , auro corruptos , præcipites , clamabit etiam
 rem

rem non fuisse sufficienter examinatum. Sed, heus! amice inquires, quò ruis? quis te iudicem statuit in propriâ causâ? cur omnem ordinem, & subordinationem perniciosâ Metamorphosi subvertis? *hec tu reponeres litiganti: sed & illa tibi reponere.* Ut enim omnis seruetur in rebus ordo, dependentia, subjectio, tranquillitas, authoritas, unitas, debet inferior non suo adhærere, sed aliorum, seu Superiorum se committere iudicio.

De Lectione Scripturæ Sacræ.

Lectio
Scripturæ
Sacra.

92. **U**Tile, & necessarium est, omni tempore omni loco, & omni personarum generi studere, & cognoscere spiritum, pietatem, & mysteria Sacra Scriptura. Est 79.

93. Lectio Scripturæ sacræ est pro omnibus. Est 80.

94. Obscuritas sancti Verbi Dei non est Laicis ratio dispensandi se ipsos ab ejus Lectione. Est 81.

95. Dies Dominicus à Christianis debet sanctificari lectionibus Pietatis, & super omnia Sanctarum Scripturarum: damnosum est velle Christianum ab hac Lectione retrahere. Est 82.

96. Est illusio sibi persuadere, quod notitia Mysteriorum Religionis non debeat communicari fœminis lectione sacrorum Librorum. Non ex fœminarum simplicitate, sed ex superbâ virorum scientiâ ortus est Scripturarum abusus, & nata sunt hereses. Est 83.

97. Abripere è Christianorum manibus novum Testamentum, seu eis illud clausum tenere auferendo eis modum illud intelligendi, est illis Christi os obturare. Est 84.

98. Interdicere Christianis lectionem sacræ Scripturæ, præsertim Evangelii, est interdicere usum luminis filiis lucis, & facere, ut patiantur speciem quædam Excommunicationis. Est 85.

Sic verò Regula 4. Indicis Concilii Tridentini. Cum experimentò manifestam sit, si sacra Biblia vulgari linguâ passim sine discrimine permittantur, plus inde ob hominum temeritatem detrementi, quàm utilitatis oriri, hac in parte iudicio Episcopi

aut Inquisitoris stetur, ut cum consilio Parochi, vel
 Confessarii, Bibliorum à Catholicis Authoribus ver-
 sorum lectionem in linguâ vulgari his concedere
 possint, quos intelligunt ex hujusmodi lectione non
 damnari, sed fides, atque pietatis incrementum
 capere posse, qui autem absque tali facultate ea le-
 gere, aut habere præsumperint, nisi Bibliis Ordina-
 rio redditis, peccatorum absolutionem percipere non
 possint. Non igitur Necessarium est omni persona-
 rum Generi cognoscere Spiritum, & Mysteria sa-
 cræ scripturæ. Nec lectio scripturæ sacræ est pro
 omnibus. Nec dies Dominicus à Christianis sancti-
 ficari debet *Lectioibus* super omnia *Sanctarum*
Scripturarum. Neque *Dannosum* est velle Christia-
 num ab hac lectione retrahere. Sed & abripere è
 Christianorum manibus Novum Testamentum, seu
 eis illud clausum tenere, non est illis *Christi os*
obturare. Nec est interdicare *usum luminis filis*
lucis. Etenim Ecclesia infirmorum diffidens animis
 veretur, ne eos *tanti splendor luminis* in scrip-
 turâ emicantis aut perstringat, aut Mysteriorum ab-
 sorbeat profunditas. Unde *obscuritas Sancti Verbi Dei*
 est & laicis ratio dispensandi se ab ejus lectione, &
 causa, cur Ecclesia non omnibus præfatum lectionem
 indulserit. Quod verò pluribus Divinæ Litteræ sint
 involutæ obscuritatibus, patet ex Augustinus lib.
 12. Confess. c. 14. *Mira profunditas*, inquit,
Divinorum eloquiorum, sed mira profunditas,
Deus meus, mira profunditas, horror est intendere
in eam. Et epistolâ 3. ad Volusianum: *tanta*, ait,
non solum in verbis, verum etiam in rebus, quæ
intelligenda sunt, latet altitudo sapientia, ut an-
nosissimis, acutissimis, flagrantissimis cupiditate
discendi hoc contingat, quod eadem scriptura quo-
dam loco habet, cum consummaverit homo, tunc
incipit. Non tantum antiquum, sed & Novum
 Testamentum difficillima intellectu continet. Id
 testatur Princeps Apostolorum in suâ posteriori
 epistolâ cap. 3. ubi disserens de epistolis Paulinis
 sic

sic ait. *In quibus quaedam sunt difficilia intellectu, qua indocti, & instabiles depravant, sicut & ceteras Scripturas ad suam ipsorum perditionem.* At ecce Bibliorum obscuritatem fatetur, vel supponit ipsa Propositio 81. Estne hoc igitur dum Novum Testamentum è Christianorum manibus eripitur, estne hoc illis Christi os obturare? Christus nos misit ad Sacerdotes, qui legem suam explicent, explant, interpretentur. *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore ejus.* Malach. 2. Id quoque testabatur Eunuchus Reginae Æthiopum, qui rogatus à Philippo, an intelligeret Isaiam Prophetam, quem legebat, respondit Act. 8. *Quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi?* hunc etiam in finem. *Quosdam quidem Deus dedit Doctores, alios interpretes, &c.* Hinc sicut carnalis Mater curam gerens sanitatis infantuli sui, non solidò, durò, difficiliorisque digestionis cibò onerat tenellum parvuli stomachum, sed lacte, cibisque levioribus, aut masticatis alit, quem diligit, non lecus prudentissima, & tenerrima Mater Ecclesia ex ore Doctorum, & Concionatorum &c Scientiæ Christianæ, & Scripturisticae lac fluens abundanter bibendum propinat illis, quibus solidus cibus esset gravamini potiùs, quàm nutritioni spirituali. Scriptura lux est, sed Ecclesia luce abusus lucernam addit. Unde & dicitur Ps. 118. *Declaratio Sermonum tuorum dat intellectum Domine.* Non dicit Psalmista. *Sermones tui illuminant,* sed *declaratio explicatio, & interpretatio Sermonum tuorum dat intellectum Domine.* Porro nonnè natum est fieri, ut ordinariè magis, quàm viri luce illà scripturæ abutantur *fœminæ?* hoc tum illis perspectum est, qui vel à Limine Historiam salutarunt Ecclesiasticam, tum quotidiana id docet in vicinis Provinciis experientia. Nonnè illic unà in familiâ evolvendis Bibliis devota tanta crebrò cernitur inter mulierculas opinionum differentia, ut quandam implacabilis belli civilis speciem præ se ferre videatur? undè certè non est *illusio sibi* persuadère, quòd Notitia mysteriorum Religionis

ligionis non debeat communicari foeminis lectione
sacrorum Librorum.

Ex dictis facile solvitur hoc argumentum sæpè *Object.*
objectum. Sacra Scriptura continet Testamentum
Dei ad nos, seu pro nobis, licet autem unicuique
legere Testamentum sui Patris, igitur & licet
omnibus legere Sacra Biblia.

Respondetur enim licere quidem unicuique le. *Resp.*
gere Testamentum sui Patris, simpliciter loquendo,
seu rem ipsam, per se spectando. Verùm si in Testa-
mento Patris quædam sint obscura, & si qui sint filii,
qui ex eâ lectione damnnum sunt passuri, incumbit
prudentiæ, & authoritati eorum, qui filiorum illorum
sunt tutores, vel curatores, non permittere ut tales
filii Testamentum legant, sed curare, ut eis explicetur
id, quod eos concernit. Ecclesia verò habet curam
Fidelium, idèdque meritò, plurimum diffidens imbecillitati,
atque hinc nitens occasionem refecare erroris, quibusdam non
permittit sacrarum lectionem
Paginarum in linguâ vernaculâ.

Huc faciunt ea, quæ D. Thomas adducit I. 2.
q. 101. art. 2. ad 1. *dicendum, quòd divina non
sunt revelanda hominibus nisi SECUNDUM EORUM
CAPACITATEM : ALIOQUIN DARETUR EIS PRÆ-
CIPITII MATERIA, dum contemnerent, aut sinistrè
interpretarentur ea, QUÆ CAPERE NON POSSENT.*

At nonnè jam cessavit, inquires, saltem in hoc *Object.*
nostro Belgio Regula 4. Indicis?

Minimè verò. Non recenseo statuta illa anti- *Resp.*
qua Antistitum nostrorum observationem istius Re-
gulæ præcipientia. Præterea decreta hac de re ema-
nata & illustrissimi *Henrici Francisci vander Burch*
Archiepiscopi Cameracensis 2. Octob. 1617. &
Antonii Triest Episcopi Gandavensis 1629. & *Gas-*
paris Nemii ex Antverpiensi Archi-Præfulis Came- *Belgii*
racensis 28. Augusti 1643. Sileo sanctiones acer- *Antisti-*
rimas tum *Jacobi Theodori de Bryas* ejusdem *tes exacti*
Ecclesiæ moderatoris anno 1686. Tum *Alberti de observato-*
Hornes Antistitis Gandensis 2. Augusti 1689. Ve- *res regula*
nio ad statutum novissimum illustrissimi piæ me- *4. Indicis.*
moræ

moriæ Mechliniensis *Humberti Guilielmi à Præci-*
piano. Ambrusii Mathias Hovios, Jacobus Boonen,
 aliosque prædecessores suos hoc sequens decretum
 edidit 9. Januarii 1691. unâ cum *Reginaldo Cools*
 tunc Ruræmundensi, postea Antverpiensi, *Joanne*
Ferdinando van Beughem Antverpiensi, *Guilielmo*
Bassery Brugensi Episcopis, recentioris etiam me-
 moriæ. Cùm non minùs HODIE, quam superiori
 sæculo, *experimento* manifestum sit, si sacra
 Biblia vulgari linguâ passim sinè discrimine per-
 mittantur, plùs indè ob hominum temeritatem,
 detrimenti, quàm utilitatis oriri, Hisce innova-
 mus statuta quævis, & ordinationes, quæ à Præ-
 decessoribus nostris hucusque emanarunt quoad
 exactam observantiam quartæ *Regulae Indicis*
Tridentini: quam ipsam Regulam, olim etiam
 in his partibus publicatam, & receptam hîc
 subjiciimus. *Cum experimento manifestum sit, si*
sacra Biblia &c.

His omnibus cum hæc *Clementis* Constitutio
 accesserit; quis est, qui ulteriùs pro lectione Bi-
 bliorum in linguâ vulgari stare possit? imprimatur
 nobis altè & illud Augustini, *Roma rescripta ve-*
nerunt causa finita est: & hoc ex D. THOMA de-
 promptum 1. 2. q. 96. art. 6. in corpore. *Omnis*
Lex ordinatur ad communem hominum salutem.
 Lex autem prohibens præfatam Lectionem ma-
 ximè conducit ad salutem animarum, utpote occa-
 sionem perimens erroris.

99. *Eripere simplici populo hoc solatium jungendi*
vocem suam voci totius Ecclesie, est usus contrarius
praxi Apostolica, & intentioni Dei. Est 86.

D. THOMAS loco crebriùs citato. ECCLESIAE
 CONSUETUDO SEMPER EST IN OMNIBUS æMU-
 LANDA. Modò autem non obtinet Ecclesie con-
 suetudo, quòd ab omnibus promiscuè exerceatur
 Psalmodia, & vernaculum Rituale, ac Liturgia in
 Ecclesiis adhibeatur. Non itaque vellicari debet
 plebis in templo silentium.

Fuerit

Fuerit diversa quibusdam in partibus recepta consuetudo, plura sunt alia quoad Disciplinam, seu Ceremonias tempore Apostolorum observata, quæ nunc sunt abolita. Neque hæc moderna consuetudo contrariatur *intentioni Dei*. Intentio Dei est, ut obediat *ECCLESIA*, quæ errare non potest. D. THOMAS 3. p. q. 25. a. 4.

De Juramento.

100. **N**ihil Spiritui Dei, & Doctrinae Jesu Christi magis opponitur, quàm communi facere juramenta in Ecclesia, quia hoc est multiplicare occasiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & idiotis, & efficere, ut nomen, & veritas Dei aliquando deserviant consilio Impiorum. Est 101.

Quorsum hæc vergit Propositio, nisi ut elidatur Juramentum in famolam formulæ Alexandri VII. ad instantiam Cleri Gallicani à præfato petito Pontifice eò fine, ut omnis aditus Jansenismo præcluderetur? scilicet *juramentum inducitur ad finiendum controversias, ut dicitur ad Heb. 6.* D. THOMAS 2. 2. q. 88. a. 2. Nec opportunius esse ad terminandas contentiones luctuosas hoc juramento remedium existimavit Ecclesia.

De Relatione operum in Deum.

101. **S**ola charitas Christianò modò facit (actiones Christianas) per relationem ad Deum, & Jesum Christum. Est 53. his adde hæc particulas huc spectantes propositionis 44. non sunt nisi duo amores, amor Dei, & amor, quo nos ipsos diligimus, qui quod ad Deum referendum est, non refert, & propter hoc ipsum fit malus.

Contendunt nonnulli ex hæc, aliisque proscriptis, quorundam Catholicorum Doctrinam de virtuali relatione operum in Deum ex charitate esse damnatam, præsertim hæc expendendo particulas, qui quod ad Deum referendum est, non refert, & propter hoc ipsum (actus) fit malus. Noli ego

notam aliquam illi sententiæ inurere. Viderint istius Patroni, qui sese ab hisce expediant.

Admittimus quidem & nos cum Angelico 1. 2. q. 100. a. 10. ad 2. Præceptum referendi opera in Deum ex charitate. *Sub præcepto enim Charitatis continetur, ut diligatur Deus ex toto corde, ad quod pertinet, ut OMNIA REFERANTUR IN DEUM, & ideo præceptum Charitatis homo implere non potest, nisi OMNIA REFERANTUR IN DEUM: sed (expende verba sequentia D. THOMÆ) cum ista sint duo præcepta AFFIRMATIVA (dilectio Dei, & honor Parentum, ut præmiserat) non obligantia AD SEMPER, possunt pro diversis temporibus obligare, & ita potest contingere, quod aliquis implens præceptum de Honoratione parentum, tunc non Transgrediatur præceptum de omissione MODI CHARITATIS. Præceptum itaque referendi opera in Deum ex Charitate affirmativum est. Sicut igitur debet naturam illius conformiter ad præceptum dilectionis Dei quod quia affirmativum est, ideo non obligat ad semper, sic ergo & præceptum de referendo omnia opera in Deum ex charitate non obligat ad semper, sed tunc solum, dum currit præceptum Charitatis.*

Object.

Resp.

Hinc facile solvuntur illa Apostoli 1. ad Corinth. 10. *Omnia in gloriam Dei facite.* Illa enim intelligenda sunt juxta naturam præcepti affirmativi quod non obligat ad semper. Confirmat id ipsum S. Doctor 1. 2. q. 88. a. 1. ad 2. *Dicendum, quod illud præceptum Apostoli (sive manducatis, sive bibitis, omnia in gloriam Dei facite) EST AFFIRMATIVUM UNDE NON OBLIGAT AD SEMPER, & sic non facit contra hoc præceptum QUICUMQUE NON ACTU, nec etiam virtualiter, ut liquet ex textu, REFERT IN GLORIAM DEI OMNE, QUOD FACIT.*

Object.

Porrò pro *Relatione* solent hæc allegari ex Augustino lib. 4. contra Julianum cap. 3. *Quid quid fit ab homine & non propter hoc fit propter quod fieri vera sapientia præcipit, etsi officio videatur bonum, ipso non recto fine (qui debet esse Dei Gloria, ut aiunt) peccatum est.*

At sic illa verba *non recto fine*, non intellexit *Resp.* Augustinus, sed intellexit finem esse non *rectum*, seu perversum, si quis inhiet gloriæ, & laudibus hominum: idque patet ad oculum ex illo ipso loco allegato, ubi verbis relatis mox subnectit Augustinus. *Possunt ergò aliqua bona fieri non bene faciendis, à quibus fiunt. Bonum est enim, ut subveniatur homini periclitanti, præsertim Innocenti, sed ille, qui hoc facit, si amando GLORIAM HOMINUM magis, quam Dei facit, non bene bonum facit.* Collimabant scilicet Gentiles ordinariè in suis actibus ad humanæ gloriæ strepitum, ad acclamationem, & applausum populi.

Præter laudes hominum, sæpè etiam Infideles opera sua in honorem falsorum Deorum referebant, in quo certè peccabant: & sic intelligitur Augustinus in præfato capite, dum ait: *operire nudum, & de hoc non in Domino gloriari, sed in falsis scilicet Diis, solus impius negat esse peccatum.*

Quàm præclatè hæc consonat Augustino, eumque explicat Doctor Angelicus 2. 2. q. 23. a. 7. ad 1. *Augustinus dicit in lib. 4. contra Julianum cap. 3. quòd actus Infidelis, in quantum est infidelis, semper est peccatum, etiamsi nudum operat, vel quidquid aliud hujusmodi faciat, ordinans ad finem suæ Infidelitatis.* Id quod plurimi Gentiles factitabant opera sua in honorem suorum Numinum ordinantes.

Si tamen Infidelis (idem est de peccatore) intra boni sistat honesti limites nullò pravò fine, aut circumstantia actionem conspurcans, tunc nullò modò peccat. Suffragatur D. THOMAS in epist. ad Rom. cap. 14. lect. 3. *Cum aliquis Infidelis ex dictamine rationis aliquod bonum facit, non referendo in malum finem non peccat. Non peccat, inquam, peccato operis, ut loquuntur, nec etiam operantis.*

Dum tamen deest relatio *charitatis*, non est opus perfectè bonum, seu *meritorium*.

Atque in hoc postremo sensu intelliguntur verba Augustini toties objecta. *Sine amore Creatoris*

Nullus quisquam bene utitur creaturis. Citato cap. 3 & in Plal. 67. non sunt bona opera, qua per fidem, & dilectionem non fiunt. Nullus scilicet sine amore Creatoris meritorie utitur creaturis, & non sunt opera meritoria sine fide, & dilectione, seu per qua potest homo ad aeternum Dei donum, Regnumque perducere. Eodem lib. 4. contra Julianum cap. 3. sunt tamen opera moraliter bona, & honesta omnis peccati seu commissionis, seu omissionis expertia.

Cæterum cuncta hæc solius veritatis gratiâ dicta sunt. Si quid in toto operis decursu elapsum sit, quod vel acrimoniam quandam, vel asperitatem redolere videatur, illud (ut etiam in præfatione præmonui) prorsus rejicio, revoco, retracto. Opusculum autem Irrefragabili Sedis Apostolicæ iudicio in omnibus submitto.

F I N I S.

INDEX